

**Интервју со
Владимир
Мартиновски:**

**Уметност всадена
во окото и душата**

**Панел
расправа:**

**Јакнење на
праксата
на соживот**

МАКЕДОНСКИ ГЛАС

Година XXXI 2024.

ЈУЛИ - АВГУСТ
SRPANJ - KOLOVOZ

ISSN 1333-7769

Татковината се носи во срцето и на крајот на светот

**Хрватска поддршка за
македонската евроинтеграција**

**Македониум – Летно училиште на
македонски јазик**

NOVO

Kapi za oči s OBNAVLJAJUĆIM i ZAŠTITNIM UČINKOM

PROCULIN® TEARS

ADVANCE + BEZ KONZERVANSA

PROCULIN® TEARS ADVANCE + kapi za oči koriste se za umirenje očiju kod crvenila, nelagode ili umora očiju ili očne sluznice kao posljedica:

- VANJSKIH ČIMBENIKA**
(klima uređaji, prekomjerna izloženost sunčevom zračenju, vjetru, dimu, onečišćenju, dodir s morskom ili bazenskom vodom i suhom soli)
- SUHOĆE OČIJU**
zbog pretjeranog umora uzrokovanog dugotrajnim radom na računalu ili učenjem
- ANOMALIJE SUZNOG SUSTAVA KAO POSLJEDICA:**
  - upale ili kroničnog blefaritisa (upale vjeđa)
  - operacije oka druge prirode ili estetske operacije kapaka
- NOŠENJA KONTAKTNIH LEĆA**

Za oftalmološku upotrebu.
Ne sadrži konzervanse.
Prikladno za kontaktne leće.
Proizvod se može koristiti
3 mjeseca nakon prvog otvaranja.

CE 0051 MD

ALKALOID
Health above all

Prije upotrebe pažljivo pročitajte uputu o proizvodu.
Svaki ozbiljan neželjeni učinak koji se dogodi u vezi s proizvodom potrebno je prijaviti proizvođaču i nadležnom tijelu države članice u kojoj boravite.

OGL-338-01-01-2024-HR

GLASILO ZAJEDNICE
MAKEDONACA U
REPUBLICI HRVATSKOJ

СПИСАНИЕ НА ЗАЕДНИЦАТА НА
МАКЕДОНЦИТЕ ВО РЕПУБЛИКА
ХРВАТСКА

Главна и одговорна уредничка:
МИЛЕНА ГЕОРГИЕВСКА

Заменик на главната и одговорна уредничка:
ЕЛИЗАБЕТА ПЕТРОВСКА

Уредништво:

Компјутерска обработка: Будем Конзалтинг д.о.о.

Превод и лектура: Лидија Георгиева

Секретар и коректор: Елизабета Петровска

Редакциски одбор:

Васил Тоциновски

Милена Златеска

Мирјана Мајик

Редакција:

Елизабета Петровска – Загреб

Јулијана Младеновска Тешија – Осиек

Гордана Квајо – Риека

Антонела Галиќ – Задар

Марта Жаја – Сплит

Михаела Златеска – Пула

Ovo se glasilo tiska sredstvima iz Državnog proračuna
RH posredstvom Savjeta za nacionalne manjine RH.

Nakladnik: Zajednica Makedonaca u Republici Hrvat-
skoj,

Zagreb, Masarykova 16/1

Matični broj: 3805760

OIB: 07739533563

Žiro račun: PBZ – IBAN: HR6023400091100038804

Tel./Fax: (01) 48 72 655

web: www.zmurh.hr

e-mail: zajednica.makedonaca1@zg.t-com.hr

zmurh.hr@gmail.com

За издавачот: Илија Христовулов

Печат: М-Принт д.о.о. Загреб

Temeljem odredaba čl. 58. st. 3. Zakona o javnom informira-
nju RH (N.N. br. 22/1992) novine su prijavljene i registrira-
ne pod br. 421 u Ministarstvu kulture i prosvjete, Sektor infor-
miranja, dana 14.7.1993

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike
Hrvatske broj 532-03-1-7-94-01 od 10. svibnja 1994. ova
tiskovina je oslobođena plaćanja poreza na promet.

ЗАБЕЛЕШКА: Коментарите објавени на страниците на
ова списание со потписи на авторите се мислења на истите
и не секогаш го одразуваат мислењето на Уредништвото.
Уредништвото е одговорно само за текстовите без потпис.
Материјалите испратени на нашата адреса стануваат
сопственост на списанието, освен ако за тоа претходно е
постигната поинаква согласност.

ЕХО НА ВРЕМЕТО

Агол на уредникот
Urednikov kutak

Знак на долговечност

Го големо задоволство и гордост одбележуваме по-
себен момент – печатењето на нашиот 150. број.
Тоа не е само нов број на насловната страница,
туку и длабока почит за сите вас кои не поддржувате
сите овие години. Со печатење на 150. број на „Македон-
ски глас“, списанието на Заедницата на Македонците во
Република Хрватска, влегуваме во нова фаза од нашето
патување кое започна со јасна мисија – да обезбедиме
веродостојни информации, да поттикнеме дијалог и да
бидеме ваша поддршка во разбирањето на настаните
што ни го обликуваат секојдневието.

Овој извонреден број не е само математички сим-
бол, туку и знак на нашата долговечност и постојаната
посветеност на вашите потреби и интереси.

Секој број што го објавивме досега носи приказ-
на, идеја или дебата што ја обликува нашата заедница и
општеството како целина.

Без вас, драги наши читатели, тоа не би било мож-
но. Преку изминатите изданија, „Македонски глас“ ста-
на не само извор на информации, туку и платформа за
дијалог, анализа и критика. Преку секој напис, интервју
и извештај, се трудеме да бидеме ваша врска до вист-
тината, ваша поддршка во разбирањето на светот околу
нас.

Овој јубилеј е можност да се навратиме на сето она
што го постигнавме, но и да погледнеме кон иднината
со обновена енергија и посветеност. Кога се навраќаме
на минатите броеви на списанието, гледаме не само из-
вештаи и анализи, туку и вашето присуство – како чи-
татели, соработници и поддржувачи. Вие сте тие кои
не поттикнаа да продолжиме, да се искачуваме на нови
височини и никогаш да не го изгубиме фокусот на на-
шата мисија: да ги обезбедиме најдобрите и најсигурни
информации.

Како што влегуваме во нова ера со 150. број, ќе про-
должиме да работиме со истиот ентузијазам и страст, со
цел да останеме ваш прв избор за информирање за сите
активности на Заедницата на Македонците во Република
Хрватска и пошироко.

Вашата поддршка е наша најголема поткрепа, а ва-
шето присуство е наша најголема инспирација.

Милена Георгиевска
(m.georgievska@gmail.com)

Хрватска поддршка за македонската евроинтеграција

Македонскиот премиер Христијан Мицкоски, кој ја предводи владината делегација, ја одбра Република Хрватска за прва дипломатска посета и доби безрезервна поддршка на европскиот пат. Со потпишаните спогодби во областа на образованието и здравството се добиваат огромни бенефити

Во сите државни почести македонската делегација беше пречекана од хрватскиот премиер Андреј Пленковиќ, по што се одржаа официјалните разговори на претседателите на владите на двете држави. Во состав на владината делегација беа и министрите за надворешни работи, за образование и наука и за здравство.

На средбата меѓу двајцата премиери присуствуваше и македонскиот амбасадор во Република Хрватска, Милаим Фетаи. На разговорите првенствено стана збор за евроинтеграцијата на Македонија, хрватската поддршка, како и предизвиците на патот кон целосна евроинтеграција на земјите од Западен Балкан. Премиерот Пленковиќ на премиерот Мицкоски му посочи дека неговата земја доживеала премногу неправди на својот пат кон Европската унија и дека Хрватска ќе продолжи да се залага за забрзување на тој процес.

Интензивирање на соработката

На средбите се разговараше и за можностите за натамошно интензивирање на соработката на сите полиња, особено во економ-

ско-трговскиот дел. Во рамките на посетата беа потпишани и две спогодби во областа на образованието и здравството со кои се унапредува меѓусебната соработка преку размена на искуства и проекти од заеднички интерес. Соработката во областа на образованието е за временски период до 2028 година и ја потпишаа министерката за образование и наука, Весна Јаневска и хрватскиот министер за наука, образование и млади, Радован Фукс. Со неа, македонските студенти ќе плаќаат иста школарина за студирање во Хрватска како и хрватските студенти. Планот за соработка во областа на здравството го опфаќа периодот до 2026 година и потпис на овој документ ставија министерот за здравство, Арбен Таравари и неговиот хрватски колега, Вили Берош. Во спогодбата, покрај едукација на македонски специјализанти во Хрватска и размена на искуства и знаења, посебен акцент е ставен на трансплантацијата.

Истовремено, министерот за надворешни работи и надворешна трговија, Тимчо Муцунски, оваа прилика ја искористи и за при-

суествување на Годишната конференција на амбасадори, генерални конзули и воени претставници на Хрватска во странство. Премиерот Мицкоски, освен со хрватскиот премиер, оствари средба и со хрватскиот претседател Зоран Милановиќ и со потпретседателот на Хрватскиот сабор, Желјко Реинер.

Средба со дијаспората

Во рамките на посетата на Хрватска, премиерот Мицкоски ја посети и црквата „Св. Злата Мегленска“ каде оствари средба и со претставници на македонската дијаспора.

Со топол пречек од парохискиот свештеник Кирко Велински во салата „Тоше Проески“, што се наоѓа во склоп на Црквата, владината делегација беше дочекана од страна на претставници на македонското национално малцинство. На средбата се разговараше за теми битни за Македонците кои живеат на овие простори и на кој начин македонската Влада преку нејзините институции може да даде придонес во работата, дејствувањето, чувањето и ширењето на македонската култура и традиција во Република Хрватска.

На средбата, како претставник од Заедницата на Македонците во Република Хрватска, присуствуваше Марта Жаја, која е и претседателка на Македонското културно друштво „Македонија“ од Сплит, член на Управниот одбор на ЗМРХ и секретар на црковната општина „Св. Наум Охридски“ од Сплит. Таа се обрати до присутните, се заблагодари во името на претседателот на ЗМРХ, Илија Христовулов за поканата, како и за честа што првата владина посета е токму во Хрватска. Во своето обраќање Жаја истакна дека оваа посета е уште еден доказ дека билатералните односи

помеѓу двете земји се пријателски, а има простор за понатамошно унапредување на соработката помеѓу Македонија и Хрватска, што за Македонците многу значи.

Фокусот на ЗМРХ е пред сè, чување на националниот идентитет и ентитет, негување на јазикот, фолклорот, пишаниот збор, културните и природните богатства на Македонија, историските факти и вистината, како и одржување на тесни контакти со матичната држава и соработка со нејзините институции. Исто така, нагласи дека ЗМРХ се труди нејзините членови да се, пред сè, лојални и достоинствени граѓани на Република Хрватска, а истовремено да бидат чесни и достоинствени амбасадори на Македонија. Во своето обраќање истакна дека помошта што ЗМРХ ја добива од Владата на РХ е од огромно значење и дека би било добро и матичната земја преку македонските институции да помогне во работата на ЗМРХ, а со една цел, цврсто да чекориме по патот на чување на својот идентитет за да генерациите што доаѓаат после нас не заборават од каде доаѓаат и каде припаѓаат, односно каде и да сè, да не заборават на своите македонски корени.

Марта Жаја

Посета на Македонската православна црква во Загреб

Висока државна делегација на Македонија, предводена од премиерот Христијан Мицкоски, ја посети Македонската православна црква „Св. Злата Мегленска“

Гостите сречно ги пречека Парохискиот свештеник протојереј ставрофор Кирко Велински со о. Дејан Белчовски и УО на МПЦО „Св. Злата Мегленска“. Отец Кирко откако ги поздрави во името на надлежниот Митрополит Европски г. Пимен, во името на Управниот одбор и на сите верници во Хрватска, накратко ги запозна со историјата на МПЦ во Хрватска и самиот објект и градбата.

Премиерот Мицкоски со делегацијата ја видоа црквата, канцелариите, библиотеката, апартманот, салата „Тоше Проески“ и магацинот за хуманитарна помош и при тоа не го криеше задоволството и им честиташе на сите кои се вклучиле во изградбата на оваа возвишено и богоугодно дело.

На крајот, делегацијата во салата „Тоше Проески“ оствари средба со членовите на Советите, Црковниот одбор и Заедницата на Маке-

донците во Република Хрватска, со наставничките по Македонски јазик и култура, друштвата, здруженијата, претставници на македонско-хрватскиот бизнис сектор и претставници на Албанците со македонско потекло кои живеат во Хрватска.

Протојереј ставрофор
Кирко Велински

На 29 август, кога Црквата си спомнува за Преподобниот Јоаким Осоговски, во рамките на официјалната посета на Република Хрватска, македонскиот претседател на Владата, Христијан Мицкоски, придружуван од министерот за надворешни работи и трговија Тимчо Муцунски, министерката за образование и наука Весна Јаневска, министерот за здравство Арбен Таравари, со нивни соработници и македонскиот амбасадор во РХ, Милаим Фетаи, ја посетија МПЦ „Света Злата Мегленска“.

Македонски балерини на натпревар во Загреб

Од 3 до 5 јули 2024 година во Хрватскиот народен театар во Загреб се одржа Меѓународен

балетски натпревар „Миа Чорак Славенска Прик“ во две категории, јуниори до 19 години и сениори од 19 до 28 години. На натпреварот учествуваа и десет ученички од балетскиот оддел при Музичко-балетскиот училишен центар „Илија Николовски – Луј“ од Скопје во јуниорска категорија (14-18 години).

Учесничките Мила Николова, Ева Десоска, Елса Ајрулаи, Ина Стојановска, Искра Давидовска, Веда Анѓушева, Јана Кепеска, Томрис Шабан, Анто-

нија Атанасова и Симона Савевска беа предводени од менторите, професорките Слаѓана Спасеновска, Дафина Данилоска-Кочевска, Лора Тарчуговска и Илинка Накова.

Сите ученички на високо професионално ниво се претставија пред меѓународното жири. Некои од нив освоија и престижни награди: Јана Кепеска – 1 место, Антонија Атанасова – 2 место и стипендија за едногодишно школување во Интерхолен центар за уметности, во Мичиген, САД и Ева Десоска – летна балетска школа на Унгарската танцова академија во Будимпешта, Унгарија.

За време на престојот во Загреб, учесничките и професорките го посетија македонскиот Културно-информативен центар.

Е. П.

ЈАКНЕЊЕ НА ПРАКСАТА НА СОЖИВОТ

Во рамките на овогодешните „Липовљански средби 2024“, во Липовљани на 24 август се одржа значајна панел расправа на тема „Спроведувањето на Уставниот закон за правата на националните малцинства“ на која присуствуваше и Борис Трајановски, потпретседател на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска, претставник на македонското национално малцинство за Град Осиек и претседател на МКД „Браќа Миладиновци“ од Осиек.

Главни говорници на панелот беа Тибор Варга, претседател на Советот за националните малцинства на Р. Хрватска, и Даниела Гаубе, водителка на Управата за човечки права, национални малцинства и етика при хрватското Министерство

Пораст на национализмот во Европа

„Сето она што се случува во Европа и светот има влијание и врз Хрватска каде што, исто така, се чувствува пораст на национализмот, нетолеранцијата, расизмот и шовинизмот, но и јакнење на говорот на омразата. Во Европа и светот јакнат и тенденциите кои одат во насока на смалување на правата на малцинствата. Затоа сметам дека овој Закон е исклучително важен, а неговото негување наш приоритет,“ рече Варга во своето уводно излагање.

Гаубе, пак, истакна дека Хрватска има многу причини за задоволство, и со Законот, и со неговото спроведување, а оваа расправа има за цел да се пронајдат што подобри решенија за тешкотиите со кои се соочуваат малцинствата на локално ниво, со што директно се придонесува кон јакнење на праксата на соживот.

Во расправата во која учествуваа и претставниците на националните малцинства од различни

Малцинствата се повеќе од фолклор – тие се богатство кое Хрватска ја сместува високо на мултиетничката карта на Европа

за правосудство. И покрај искажаното задоволство со Законот, кој е еден од најнапредните во Европа, главниот разговор се водеше околу можностите за негов напредок.

делови на Хрватска беше пофалена Оперативната програма за националните малцинства 2021-2024 на Владата на Р. Хрватска како еден од најважните документи кои се донесени до сега. Но, беше истакната и потребата истата да се евалуира во однос на праксата.

Дополнителни механизми

Имено, присутните сметаа дека се потребни дополнителни конкретни механизми за тоа како овој Закон и Оперативната програма доследно да се спроведуваат на локално ниво. Се говореше и за стареењето на здруженијата и советите на малцинствата, и за тоа дека се потребни поинакви активности за да има обновување на членството, а не само промени во однос на финансирањето. И друштвата, и советите, и претставниците на малцинствата треба да бидат повеќе од гласачи, крената рака за одлуки и фолклор во својата средина. Во таа смисла важно е да научиме и од последните избори: како ќе се регулира политиката во однос на малцинствата и како ќе се решаваат нивните проблеми на ниво на државата и локално, е многу важно. Таквите алати придонесуваат овие тела и нивните претставници да бидат видливи, а нивната улога за сочувување на идентитетот на малцинствата е поттик за младите да се вклучат и да бидат и политички и културно поактивни.

Јулијана Тешија

Уметност всадена во окото и душата

Владимир Мартиновски може да се рече дека е комплексна личност со богат творечки опус, но и декан на факултет, кој промовира разни видови креативност во и вон академската заедница

„Звучни слики“

Какви се импресиите од претставувањето на Вашите ликовни дела во Градската библиотека „Јурај Шижгорик“ во Шибеник, каде што имавте самостојна изложба?

Впечатоците се прекрасни, оваа манифестација нè поврзува со нашите хрватски пријатели преку она што е можеби и најдрагоценото во двете земји – културата и уметноста. Тие секогаш одат во пакет со пријателството, затоа што делиме заеднички, прво пиетет кон убавината, но и кон културното наследство. За мене е огромна радост да прикажам еден значаен дел од изложбата „Звучни слики“, оној дел кој е всушност јадро на изложбата.

Тоа се сликите настанати за време на концерти, непосредните ликовни реакции на звукот, бидејќи мене музиката ми е навистина многу голема пасија. Најголемиот дел се настанати за време на Скопскиот џез фестивал и „Оф фест“ во Скопје, на кои сум редовен посетител. Едноставно, пред 2-3 години почувствував импулс дека би сакал тоа што го доживувам во тој момент од музиката некако да го овоплотам и се сетив дека во телефонот имам таква апликација, едноставен програм за цртање, па настанаа во облик на некакви изблици и скици, кои пред сè, сакаат да го доловат чувството кога гледам како луѓе музицираат. И, ми беше драго при отворањето на изложбата пред еден прекрасен аудиториум, што е привилегија, да презентирам малку и од моето поетско творештво. А бидејќи станува збор за настан поврзан со музика, да

го зачинам малку и со звукот на кавалот.

Можете ли да ни кажете нешто за Вашиот академски и професионален пат кој Ве доведе до позиција декан на Филолошкиот факултет?

Кога зборуваме за академски пат, мораме да се вратиме на почетоците, мигот кога требаше да донесам одлука што да студирам, бидејќи литературата, музиката и ликовната уметност ми се интерес од многу порано. Уште од средношколските денови многу сакав и да свирам и да музицирам, сликам и да пишувам. Но, сепак се определив за литературата, бидејќи во прв ред, поезијата е уметност во која се случува еден вид синтеза на сите уметности и тоа е мојата главна научна преокупација. Затоа и се определив за компаративната книжевност, која е книжевно научна дисциплина, во која меѓу другото се проучуваат и меѓуодносите на книжевноста и другите уметности. Тоа уште за време на студиите ми беше клучно поле на интерес. Уште тогаш почнав да собирам литература, дури и дипломскиот труд го насочив во таа насока – односот меѓу поезијата и сликарството. Потоа продолжив и со магистерските студии фокусирани на современата македонска поезија и нејзиниот дијалог со ликовните уметности, а потоа и докторските студии кои ги запишав на универзитетот „Париз 3“, каде што се фокусирав на дијалогот меѓу поезијата и сликарството во три различни книжевни средини, вклучувајќи ја македонската, во споредба со француската и американската поетска традиција. Таа студија ми беше појдовна основа за натамошните истражувања, со кои се занимавам и ден денес. За следната година воведов и еден нов предмет на факултетот и со нетрпение очекувам и односот меѓу музиката и

Покрај тоа што се занимава со книжевност и ликовна уметност, Владимир Мартиновски свири и на седум музички инструменти. Значи, уметноста длабоко е всадена не само во окото на овој македонски уметник, туку и во душата. Проф. д-р Владимир Мартиновски е декан на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, а дел од неговиот творечки опус како поет, ликовен уметник и музичар беше презентираан на Деновите на македонската култура во Шибеник во септември, каде што пред публиката се претстави со своја изложба, но читаше и поезија и свиреше на кавал, па со својот оригинален настап ги освои симпатиите на посетителите.

Владимир Мартиновски

ИНТЕРВЈУ

поезијата, односно литературата да го проучувам заедно со студентите. Деканската позиција, за мене е неочекувано искуство и се обидувам да дадам една визура во развојот на факултетот, каде што и јас сум бил студент и асистент и сум ги поминал сите позиции сè до редовен професор.

Дијалог меѓу уметниците

Како книжевник, како балансираме помеѓу академската кариера и пишувањето? Колку едното влијае на другото?

Неизбежно влијае. Одамна е познато дека во сите уметности тоа што го создаваме е во голема мера поврзано со она што сме го виделе, прочитале, слушнале. Секако и со нашите животи и со она што се

вика дух на нашето време. Во научната работа особено ме интересира дијалогот меѓу уметниците, дијалогот меѓу книжевниците и другите уметности, сликарството и музиката, пред сè. Некогаш и филмот и театарот ги проучувам, но може да се каже дека тоа се провлекува и во некои теми од есеите што ги проучувам, сосема потсвесно, тоа не е нешто што го правам намерно, многу работи сами природно си течат. Ете тој дијалог милам дека, сакајќи или не, го водам и јас со други уметници преку она што го пишувам.

Кои книжевни автори или дела ги сметате за клучни инспирации во своето пишување?

Тоа не се само писатели. Можеби подеднакво ми се значајни Блаже Конески и Рабиндранат Тагоре од книжевноста, но и фасцинацијата на надреализмот што го открив во средношколските денови, а година-

ва се слават сто години. Има една антологија на хрватски јазик со светска лирика, мојата баба која беше средношколски професор ми ја подари. Препевите беа од врвни југословенски поети, а секако и хрватски. Таа книга е една од тие што ми оставија длабок впечаток. Исто така, еден избор од македонската народна поезија што го правел Блаже Конески 1945 година. Но, знам дека ме водеше и фасцинацијата од сликарството на Шагал, на Ван Гог, на Пол Кле, или во музиката откритието на џезот, на изворната музика, не само македонска, туку и традиционалната музика на сите, не само балканските народи. Ме фасцинира и средноисточната и далечноисточната музика, индиската традиционална музика, африканската, голем број правци на џезот. Често одам и во музеи, еве сега бев во Париз, и ја користам секоја можност да запознам нови автори, нови некои хоризонти кои ми ги отвораат и другите

уметности.

Импулсот на творештвото

Како го доживувате процесот на творење во ликовната уметност во однос на пишувањето или музицирањето?

Во голема смисла тоа е спонтаното ликовно изразување. Јас во ликовното изразување сакам да се случи тоа што е можно побрзо. Љубител сум на експресионистичкиот пристап во уметноста, така што и со новата технологија што овозможува дигитално изразување, за многу кратко време завршувам. Тоа го правам и кога цртам или кога сликам на платно, се обидувам тоа да биде, условно кажано, во еден здив. Во пишувањето тоа е речиси невозможно, во книжевноста е потребно ревидирање на напишаното, некогаш и бришење, но во суштина кога ќе го почувствувам импулсот на творештво, слично и во книжевноста, сакам да се фокусирам на тоа.

Колку музиката е важен дел од Вашиот живот и како таа се вклопува во Вашата секојдневна работа?

Имав голема среќа да ги запознам лично Пеце Атанасовски, Вања Лазарова... Тие се некаков модел за да видам какви сè слоеви има во чинот на музицирање. Една иста мелодија може да се отсвири и отпее на многу различни начини. Обично сите зборуваме за талент, за дарби, сето тоа е во ред, но сите уметнички дела што ги гледаме, па и во музиката, се плод на повеќегодишно, па некогаш и повеќедецениско фокусирање во една навистина благородна област. Музиката има централно место во мојот живот. Дома имам многу инструменти и свирам на повеќе инструменти. Уметноста ни го покажува разноличието и богатството на животот.

Милена Георгиевска

„Денот на ЗМРХ“ годинава во Сплит

Првата редовна седница на Управниот одбор на Заедницата на Македонците во Република Хрватска се одржа на 13 јули 2024 година во просториите на ЗМРХ во Загреб

На седницата се договараше и се прецизираа подготовките и реализацијата на програмите на ЗМРХ до крајот на годината – се разгледа централната прослава „Илинден 1903-2024“, што се одржа на 27 јули во Горски Котар, потоа се зборуваше за изложбата по повод 150. број на списанието „Македонски глас“, што ќе се одржи на 12 октомври во македонскиот КИЦ во Загреб, па за „Денот на ЗМРХ“, што ќе се одржи на 9 ноември во Сплит, за „Рафиновиот ден – Бели мугри“, по повод јубилејот – 85 години, што ќе се одржи на 23 ноември во Самобор, за Летното училиште по македонски јазик за деца „Македониум 2024“, што се одржа од 25 до 31 август во Селце, како и за останатите програми.

Колегиумот на „Македонски глас“ останува ист

Седницата ја водеше потпретседателот на УО на ЗМРХ, Борис Трајановски, бидејќи претседателот Илија Христов беше оправдано отсутен. По утврдениот кворум, членовите на УО на ЗМРХ го

усвоија дневниот ред и записниците од минатата седница и од вонредните состаноци, како и записникот од состанокот на пописната комисија на ЗМРХ за 2023 година. Усвоени беа и финансиските полугодишни извештаи на ЗМРХ за Советот за националните малцинства на РХ и за потребите на ЗМРХ.

Бидејќи мандатот на членовите на Колегиумот на списанието „Македонски глас“ истече, сите беа разрешени од своите должности. Бидејќи немаше промени, членовите на УО на ЗМРХ ги именуваа истите досегашни членови со нов четиригодишен мандат (Главен и одговорен уредник, Уредништво, Редакциски одбор и Редакција). Членовите на УО на ЗМРХ донесоа и одлука за зголемување на надоместоците за авторските хонорари кои се исплатуваат за списанието „Македонски глас“.

Завршно, се даруваа примероци од книгата „Мајкиниот македонски готвач“ од Марија Чинчурак на барање на повеќе друштва и се донесе одлука книгите во издаваштво на ЗМРХ од кои има повеќе примероци да се поделат по друштвата.

Елизабета Петровска

Владимир Мартиновски

Заедништво на сплитските Македонци и Хрватите за 8 Септември

Како и секоја година од осамостојувањето на Република Македонија, така и оваа, Македонците кои живеат во градот Сплит го прославија Денот на независноста „8 Септември“

овој празник. Истакнаа дека првата прослава била по затворањето на избирачките места, граѓаните спонтано се собирале на плоштадот „Македонија“ во центарот на Скопје каде што Македонското радио организирало свеченост насловена „Глас за Македонија“ со настап на стотина естрадни ѕвезди.

Претседателката на Македонското културно друштво „Македонија“ од Сплит, Марта Жаја, прославата на одбележувањето на „8 Септември“, за Македонците најголем државен празник, што се одржува долги години во просториите на Друштвото, ја започна со говор во кој беше истакнато значењето на овој ден. Таа истакна дека се поминати 33 години од успешно спроведениот референдум на кој македонските граѓани се изјаснија за самостојна и суверена држава и од тие причини овој празник ја означува сувереноста, независноста и самостојноста на Македонија и македонскиот народ.

По краткиот говор ги поздрави присутните и гостите. Низ времето историски за овој голем празник, говорела и членките на Друштвото, Ленче Лазаревиќ и Велинка Галиќ. Тие се навратија во 1991 година кога за прв пат се прославуваше

Слободна, суверена и самостојна Македонија

Меѓу настапите на уметниците пред насобраните граѓани се читале извештаите кои општинските изборни одбори ги доставувале до Републичката комисија за спроведување на референдумот. Идниот прв Претседател на Република Македонија, Киро Глигоров, се обратил кон македонскиот народ со историскиот говор:

„Граѓани и граѓанки на Македонија, дозволете вечерва на вас и на сите граѓани и граѓанки на Македонија, да ви ја честитам слободна, суверена и самостојна Македонија“.

На прославата, хорот на МКД „Македонија“ – Сплит се претстави со неколку македонски песни, а посебно песната „За многу години Македонци“ ги разгали душите и ги поттикна чувствата за припадност

на многумина присутни тој ден. Дружењето беше неизоставен дел од прославата, песни, ора и веселба како и доброто расположение помеѓу присутните направија пријатна и весела атмосфера.

Оваа година, во просториите на Друштвото беа и членовите на клупата „Шургадини“ од Сплит и со задоволство можеме да кажеме дека во просториите се почувствува позитивна атмосфера во која доминираше чувството на заедништво и сплотеност помеѓу Македонците кои живеат во овој далматински град и Хрватите. Прославата беше поддржана од Советот на македонското национално малцинство за Град Сплит.

Марта Жаја

Татковината се носи во срцето и на крајот на светот

Во организација на Заедницата на Македонците во Република Хрватска и МКД „Илинден“ од Риека, на 27 јули 2024 година во парк шумата „Голубињак“ во општината Локве се одржа централната прослава на најголемиот македонски национален и верски празник „Илинден“

и борби кога главна цел беше слободата, независната држава и човековите права. Македонците сè уште имаат борби, но денес ни е чест што сме овде, со повеќе од 500 гости од цела Хрватска. Мило ми е што има многу млади луѓе и што се држиме заедно, а познати сме по песна, танц и добра волја“.

повод нашиот најголем национален празник – празникот на Македонија и македонскиот народ и нивните сограѓани „ИЛИНДЕН 1903-2024“. Во оваа прилика од сè срце ве поздравувам во името на организаторот на Заедницата на Македонците во Република Хрватска и Македонското културно друштво „Илинден“ од Риека“, истакна меѓу другото во своето обраќање Дуноски Митев.

Бројни гости

Откако беа отпеани хрватската и македонската химна, присутните, меѓу кои беа истакнати гости: началникот на општината Локве, Тони Штимац, претставничката на Владата на Република Хрватска и пратеничка Мајда Буриќ, македонскиот амбасадор во Република Хрватска, Милаим Фетаи, претседателот на Заедницата на Македонците во Република Хрватска, Илија Христовулов, заменикот на жупанот на Приморско-горанска жупанија, Петар Мамула, директорот на „Локварка“, Ивица Гржаниќ

и многу други, ги поздрави претседателката на МКД „Илинден“, Ивона Дуноски Митев.

„Дозволете ми да упатам топло добредојде на оваа наша централна прослава, која што традиционално се одржува по

Постулатите на слободна Македонија

Претставничката на Владата на РХ и пратеничка Мајда Буриќ, претставникот на претседателот на Хрватскиот сабор, Гордан Јандрковиќ, и претставник на премиерот Андреј Пленковиќ, претставници на Заедницата на Македонците во РХ, на МКД „Илинден“ од Риека, претставникот на МКНМ во Приморско-горанската жупанија, на Советот на МНМ за Град Риека и на МПЦО во Риека „Св. цар Константин и царица Елена“, на присутните им го честитаа овој голем празник. Потоа Дуноски Митев со гордост и достоинство ги истакна вредностите на „Илинден“:

„2 Август – Илинден има посебно значење за историјата на македонскиот народ затоа што на тој ден започна Илинденското востание. Во 1903 година, почетокот на Илинденското востание го објавија четите во Крушево на полноќ спроти Илинден. Без разлика дали тоа беше Илинден во 1903 година, Крушевската Република како прва Република на Бал-

д раните утрински часови убавата шума и ливади на „Голубињак“ дочекаа бројни Македонци и нивни пријатели од сите краишта на Хрватска и соседните земји.

Прославата ја пренесоа и хрватските медиуми, за кои претседателката на МКД „Илинден“, Ивона Дуноски Митев со големо задоволство изјави: „Од утрово сме во паркот „Голубињак“ и тоа е наша долгогодишна традиција. Температурите овде се идеални за нас, локацијата е одлична, секоја година си поминуваме прекрасно, а домаќините се многу љубезни и нè почитуваат, што секако многу го цениме. Нашиот „Илинден“ ни е многу важен затоа што се сеќаваме на нашето минато

канот или Илинден во 1944 година и состанокот на АСНОМ кога беа поставени темелите на македонската државност, сите тие генерации, како и денес, имаа една единствена цел – слободна и независна земја во која човековите права и слободи се почитуваат и се еднакви за сите граѓани, без разлика на нивната верска, национална, политичка или која било друга припадност. Ако ги погледнеме документите и извлечеме заклучоци од тие историски моменти, ќе заклучиме дека човековите права и слобода, и мултиетничкиот карактер на државноста биле темелни постулати за луѓето кои како водачи на нацијата замислувале како да ја градат слободна и независна Македонија.

Нераскинлива врска со Хрватска

- Делото, тестаментот, апсолутната вистина. Илинден е света книга, воздух на светлина и надеж за добро утре, рече Дуноски Митев и додаде дека нашето македонско колективно

меморирање мора да го истакнеме во единството и нераскинливата врска со Република Хрватска. А тоа меморирање не се бара во поделби и недоразбирање, во завист и суета, туку во заедништво, што сите нè собира по татковата крв и мајчиниот јазик. И културните друштва, и советите на градовите и жупаниите, и МПЦ во РХ. Бидејќи татковината се носи во срцето и на крајот на светот, а нашите срца денес чукаат во Горски Котар, Република Хрватска и оттука изразуваме благодарност до сите што дадоа поддршка. Оваа манифестација треба да биде вистински приказ на соживот, разбирање, почит со љубов, песна и радост.

„Да живее нашата татковина Република Хрватска, која подеднакво ја носиме во нашите срца. Во овој тон, од ова место и од сите нас, нека е честит претстојниот празник, Денот на победата, Денот на благодарноста кон татковината и Денот на хрватските бранители – 5 Август“, посочи Дуноски Митев.

Таа упати благодарност до Советот за националните малцинства

на Република Хрватска, Приморско-горанската жупанија, Град Риетка и општината Локве за нивната поддршка на овогодинешната централна манифестација „ИЛИНДЕН“ и редовното следење и финансирање на програмските активности на Заедницата на Македонците во Република Хрватска.

По сите поздравни говори, пејачката и музичката група при МКД „Илинден“ со кратка програма ги почести сите присутни, а како гости на програмата настапи КУД „Јесенице“ кое допатува од Словенија.

Потоа на бината се појави групата „Балканика бенд“ од Крањ кои неуморно со својот репертоар на најубавите македонски песни и ора ги станаа на нозе разиграните Македонци и нивните пријатели. Музиката запре само на момент, додека се подели традиционалниот грав, а потоа продолжија веселите ритми на 7/8 тактови.

За многу години Илинден!

Гордана Квајо

Образованието е најмоќната алатка за зачувување на јазикот и идентитетот

Летната школа за македонски јазик и култура во Охрид, што секое лето ја организира македонската Агенција за иселеништво за децата на иселениците во странство, пружа можност за сите ученици кои учат македонски јазик во земјите каде што живеат да ги пролабочат своите знаења, но истовремено и да се запознаат со богатата македонска култура

Во срцето на Македонија, во Охрид, од 25 до 31 јули 2024 година, учениците имаа можност да го вежбаат македонскиот јазик низ интерактивни часови, работилници и секојдневна комуникација со изворни говорници. Програмата на школото опфати интензивна настава по Македонски јазик и култура прилагодена на различни нивоа на знаења. Покрај јазичните вештини, учениците ги истражуваа македонската книжевност, историјата, музиката и народна традиција, што им овозможува јазикот да го поврзат со културниот контекст.

Охрид, како град под заштита на УНЕСКО се покажа како висинска сцена за новото искуство на учениците. Покрај образовната програма, за посетителите на школата беа организирани излети, посети на историски знаменитости, како што се Охридското Езеро, цркви, манастири, како и дегустација на автентичната македонска кујна.

Од Хрватска, летната школа ја посетија ученици од Загреб, Сплит и Пула.

Ова беше идеална прилика хрватските ученици да ги пролабочат знаењата за Македонија, македонскиот јазик, но и да развијат нови пријателски врски и да доживеат едно незаборавно искуство.

Учење, дружење и нови искуства

Летната школа во Охрид има големо значење за учениците бидејќи се среќаваат со деца од различни делови на светот, Хрватска, Србија, Австрија, Германија, Русија, Франција, Шведска, меѓусебно

се запознаваат, шират пријателства, разменуваат идеи, развиваат позитивни социјални искуства едни со други, учат нови нешта, а голем дел од нив учат подобро да комуницираат на македонски јазик.

- Верувам дека новите пријателства и новите знаења од различ-

Соломоновска Јаневска, предавач на Летната школа во Охрид.

Остварен сонот за учениците од Загреб

„16. Летна школа за учење на македонскиот јазик во Охрид, во организација на Агенцијата за иселеништво, за нас беше едно возбудиливо и незаборавно патување“. Ова се зборови со кои Ника, Лана, Лориен, Јана, Анте, Тома и Емил од Загреб го опишаа патувањето.

- Ја почувствувавме душата на Македонија, ги почувствувавме мирисите и вкусовите на Македонија, топлината на македонскиот народ, наш најдобар камп, место и земја која дефинитивно сакаме пак да ја посетиме, Охрид, Св. Наум, Црн Дрим, Мостот на поезијата во Струга, јадевме најдобри палачинки во животот. Во седумте незаборавни денови стекнавме нови познанства и пријателства, препознавме и видовме во живо места, споменици, традиционални предмети и јадења, многу од она за што слушавме и учевме од нашата наставничка Деспина на часовите по Македонски јазик и култура, велат учениците од Загреб.

Како нивна наставничка, Деспина Велинска вели дека најголема среќа и гордост ѝ била, кога ги слушала како со останатите ученици зборуваат на македонски. Како сосема опуштено, сигурни во себе и познавањето на македонскиот јазик разговарале додека купувале сладолед, сувенири, подароци...

И учениците и наставниците се благодарни за организирањето на овој летен камп во Охрид.

М. Г.

ни области што ги стекнуваат учениците, но и ние наставниците на овие летни школи долги години ќе ги носиме и сме побогати за нови искуства. Особено задоволство ми е што како предавач на едно вакво школо можам да помогнам за зачувување на македонскиот јазик, култура, традиции и обичаи, да помогнам во развојот на образованието, бидејќи образованието е најмоќната алатка преку која можеме да го унапредиме и да го сочуваме нашето македонско и да го менуваме светот, вели наставничката од Пула, Сашка

Македониум – Летно училиште на македонски јазик

Во летното училиште учествуваа ученици кои учат Македонски јазик и култура по моделот Ц од основните и средните училишта во Пула, Ријека, Загреб и Осиек со нивните наставници Сашка Соломоновска Јаневска, Маја Јовановски и со поддршка и помош на Ивона Дуноски Митев

Тодинешното Летно училиште на македонски јазик наречено „Македониум“, продолжувајќи ја долгогодишната традиција на летни училишта што ги организира Заедницата на Македонците во Република Хрватска, се одржа од 25 до 31 август во прекрасното Селце, во хотелот „Карловац“, веднаш до прекрасно уредена плажа.

„Целта на овие Летни училишта е да децата стекнатото знаење го имплементираат во средината од која што доаѓаат и да го отворат патот кон нови сознанија од областа на јазикот, културата, традицијата и обичаите на македонскиот народ“, рече водителката на Летното училиште, Сашка Соломоновска Јанев-

ска од Пула.

Уникатно искуство

За наставничката Маја Јовановски од Осиек, Летното училиште е уникатно искуство, тоа е повеќе од училиште!

„Летниот камп ни обезбеди богато искуство на нас наставниците и водителите, но најмногу на учениците со тоа што им помогна да стекнат нови пријатели, да изградат критичка и емоционална интелигенција, да научат уште повеќе за македонскиот јазик, културата, традицијата и обичаите и да развијат вештини кои ќе им помагаат во животот“, рече Јовановски.

Носител на проектот на јавниот конкурс на Министерството за наука и образование на РХ беше Заедницата на Македонците во Република Хрватска со претседателот Илија Христовулов.

Благодарници

Медиумски проследено, се одржа свеченото затворање на Летното училиште на македонски јазик на кое беа доделени благодарници на основците, средношколците и нивните наставници. На свеченоста, покрај учениците, присуствуваа и чле-

“U Selcu našem,
pod suncem zlatnim
dječja se sreća širi i po
danima blatnim.
Dvadeset devet nas, vesela ekipa,
uz tri učiteljice
svugdje se skita.
Večernji plamen
uz pjesmu se pali,
svi zajedno plesali ko' da
smo mali.
U srcu nam ostaje
ovaj divni kutak
Selce naše, sreća, radosni
trenutak.”

Učenica Lira Arežina

нови на МКД „Илинден“ од Ријека, како најблиско македонско културно друштво со своето седиште до Селце, кои со кратка програма им се придружија на празничната вечер и под светлата на камерите на ХРТ заиграа Пајдушко оро на терасата од хотелот.

Видно задоволна од своето искуство со работата со учениците, Ивона Дуноски Митев, претседателка на Друштвото, за ХРТ изјави:

„Ме импресионираше вечерва што цело време подготвувавме некои други песни, а на крајот заедно со хорот сите дечиња станаа и заедно ја отпеавме песната „Македонско девојче“. Јас сум пресреќна и прегорда што деца од цела Хрватска можат далеку од својата татковина Македонија, а во својата „домовина“ Хрватска, да пеат македонска песна со насмевка на лицето“.

Гордана Квајо

Нова училишна година и нови хоризонти

Почна уште една нова учебна година за основците, средношколците и студентите кои го изучуваат Македонскиот јазик и култура во Хрватска

Започнува уште едно возбудливо поглавје во образованието на учениците кои во Хрватска учат Македонски јазик и култура во основни и средни училишта во Загреб, Риека, Сплит, Пула, Осиек и Дуго Село, и на студентите од факултетите во Загреб и Риека. Заедно со своите наставнички и професорки, ќе ги прошируваат своите хоризонти. Со учењето на јазикот и културата, учениците го зачувуваат и развиваат богатото наследство на Македонија, но истовремено градат мостови меѓу две култури – хрватската и македонската.

Македонскиот јазик станува дел од личноста на учениците, тој е наследство и преку него тие ги запознаваат и длабоко ги разбираат традициите, историјата и вредностите на македонскиот народ.

Отворена врата кон иднината

- Културата не е само она што нè поврзува со минатото, туку и она што нè обликува како луѓе, ни помага да ги разбереме другите и ја отвора вратата кон иднината. Во текот на

оваа година не само што ќе го учиме јазикот, туку заедно ќе ја истражуваме македонската литература, уметност, музика и историја. Ќе има можности за креативни проекти, дискусии и предизвици, но пред сè – уживање во учењето. На учениците им посакувам да бидат љубопитни,

храбри во поставувањето прашања и секогаш подготвени за нови знаења, вели првата наставничка по Македонски јазик и култура по моделот Ц во Хрватска, Деспина Велинска, која од учебната 2005/2006 година предава Македонски јазик и култура.

Маја Јовановски, наставничка која предава во основно и средно образование во Осиек вели „Заедно да се радуваме на сето она што нè очекува, со заеднички труд, меѓусебно почитување и желба за напредок. Верувам дека од оваа учебна година, учениците не само што ќе излезат од училиште побогати со знаење, туку и поисполнети со искуства и пријателства.“

М. Г.

Мајчиниот јазик, тоа сме ние

При разговорот со наставничката по Македонски јазик и култура по моделот Ц, Сашка Соломоновска Јаневска, која училиштето во Пула го води од почеток на учебната 2006/2007 година, полни 18 години, дознаваме дека се излезени неколку генерации на ученици, а првите се веќе возрасни луѓе, кои се гордеат со својот мајчин јазик.

Соломоновска Јаневска вели дека целта на училиштето е стекнатото знаење учениците да го имплементираат во својата средина. Да го отвораат патот кон нови сознанија од областа на јазикот и традицијата

на македонскиот народ. Да го чуваат својот јазик, култура и обичаи од заборавањето. Од далечната 2006 година го негуваме своето далеку од татковината, но со голема љубов и желба, во новата „домовина“. Овие зборови на една наставничка се поттик за новите генерации ученици да со поголема желба, радост и гордост го изучуваат и покажуваат македонското, она што тлее во душата за својот род, огништето, традицијата, културата и обичаите.

А претседателката на Македонското културно друштво на Истарската жупанија „Св. Кирил и Методиј“ од Пула, Милена Златеска, ќе рече: „Мајчиниот јазик, тоа сме ние, ако го губиме јазикот, нема да нè има ни нас. Затоа настојваме да го негуваме својот јазик каде и да сме. Не само преку Друштвото, туку и преку сите асоцијации на македонското национално малцинство во Истарската жупанија ги повикуваме сите заинтересирани, а и сите родители кои го заборавиле својот јазик, да им овозможат барем на нивните деца нешто да научат, не само за македонското писмо, за азбуката, туку и за дел од историјата и географијата на Македонија. Да зборуваме сè повеќе каде и да сме, само да не дозволиме да згаснеме, да не нема, тука сме, нели!“

Еве еден повик за новата учебна 2024/2025 со честитки, голем успех на новите генерации и желба да што повеќе го изучуваат македонскиот јазик и да има што повеќе ученици во оваа учебна година.

М. З.

ПЕЧАЛБАРСКИ ПАТ

Изложбата на уметнички слики „Печалбарски пат“ од македонскиот уметник – сликар Сафиудин Алимоски беше претставена пред задарската јавност

На 2 јули 2024 година во Задар беше отворена изложба во рамките на културната манифестација „Творештво на македонски уметници во Хрватска“ во организација на Македонското културно друштво „Билјана“ од Задар и во соработка со Заедницата на Македонците во Република Хрватска.

Изложбата на уметнички слики „Печалбарски пат“ од македонскиот уметник – сликар Сафиудин Алимоски се одржа под покровителство на Советот за националните малцинства на Република Хрватска, а беше поставена во новиот изложбен простор на Градската библиотека во Задар.

Сафиудин Алимоски е роден во село Пласница, Кичевско. Овој сестран уметник професионално

се занимава со музика: свира на неколку инструменти и пее, а воедно е и аматер сликар. Од 1980 година живее и работи во Загреб, Република Хрватска.

Спој на музика и уметност

Со еден дел од неговиот голем сликарски опус наречен „Печалбарски пат“, Алимоски се претстави пред задарската публика. Пејачката секција на МКД „Билјана“ од Задар, настанот го збогати со својот настап и испеа две македонски песни, а потоа Мирјана Мајиќ, претседателка на Друштвото, прочита една авторска песна. Сафиудин Алимоски се претстави и како пејач и свирач, а интересно беше што свиреше на кавал, потоа и зборуваше за овој инструмент. По уводниот дел, претседателката Мајиќ ги поздрави гостите и медиумите, му се заблагодари на Советот за националните малцинства на РХ што долги низ години ја препознава оваа програма, но и останатите програми што ги реализира МКД „Билјана“ во Задар, без разлика дали се самостојни или во соработка со Заедницата на Македонците во Република Хрватска.

Таа го претстави уметникот на изложбата Сафиудин Алимоски и додаде дека ова е само еден дел од неговиот богат опус и се надева дека публиката ќе има можност повторно да го види со негови други слики. Промотор на изложбата и гостинка на уметникот беше Татјана Сеџер, професорка по инструментот виолончело во пензија, која говореше за уметноста, односно сликањето на Алимоски и неговото творештво. Во меѓувреме, запеаја уште неколку песни заедно, а изложбата предизвика голем интерес кај публиката и медиумите. Се водеа разговори со уметникот, беа поставувани многу прашања на кои тој стрпливо одговараше. Изложбата беше отворена десет дена.

Антонела Галиќ

Македонски филм во пулска Арена

„Хрватско-македонски културни врски“ е трибина во организација на Македонското културно друштво на Истарската жупанија „Св. Кирил и Методиј“ од Пула и Заедницата на Македонците во Република Хрватска

Темата на овогодинешната трибина е „Македонски филм во Арена“, одржана на 11 јули во просториите на Друштвото. Покровител на трибината е Советот за националните малцинства на Република Хрватска. Трибината ја водеа Маја Грегл, драматург и Јанко Жуфиќ, професор.

Грегл се задржа на македонските филмови кои беа оваа година прикажувани во Арена за време на 71. Пулски филмски фестивал. Таа ја допре и темата на македонските филмови кои се прикажуваат и на Хрватската телевизија. Зборуваше и за наградениот филм „Бог постои, името ѝ е Петунија“ кој беше прикажан на минатогодишниот Пулски филмски фестивал, а оваа година беше прикажуван на Хрватската телевизија.

Тоа се филмови прикажувани

под ведрото небо на Пула или Филмови под ѕвездите. Македонскиот филм оваа година учествуваше во категорија на малцинска копродукција, а еден од тие филмови е драмата „Живи и здрави“ во режија на Иван Мариновиќ, а како хрватска премиера и филмот „М“ во режија на Вардан Тозија, филм за созревање, каде Марко се соочува со разорениот свет обвинен со тишина и опасност.

Посебно место во Арена

Во оваа малцинска копродукција се најде и драмата „Домаќинство за почетници“ во режија на Горан Столевски, а зборува за две девојки кои живеат заедно и едната

иако не сака да има деца, не сака да биде мајка, приморана е да ги чува двете ќерки на својата партнерка, малечката непослушна Миа и бунтовната тинејџерка Ванеса. Во драмата, тие се борат да опстанат како семејство, иако се следени со безброј конфликти.

Низ годините се гледа дека македонскиот филм има посебно место во Арена за време на фестивалот. Членовите на Друштвото се трудат барем дел од овие филмови да ги проследат, а претседателката Милена Златеска рече дека е чест да се биде во Арена, а и ние како Македонци се гордееме што сме застапени во вака големи проекти. Маја Грегл даде голема важност на македонските филмови и на нивните режисери.

Јанко Жуфиќ зборуваше за техниката на снимањето на филмовите и нивниот квалитет и колку од техниката зависи обработката на филмот. По завршувањето на трибината, присутните се упатија кон Арена на отворањето на 71. Пулски филмски фестивал. Се надеваме дека догодина ќе имаме можност да гледаме уште некој македонски филм.

Михаела Златеска

Економијата како мост за подобри хрватско-македонски културни врски

На 21 август 2024 година во просториите на МКД „Браќа Миладиновци“ се одржа интересно предавање кое ги поврза економијата и културата на Хрватска и Македонија

Трибината „Хрватско-македонски културни врски“ со назив „Хрватска & Македонија – поглед на економијата“ се одржа во соработка со Заедницата на Македонците во Република Хрватска и под покровителство на Советот за националните малцинства на Република Хрватска. На оваа тема зборуваше вон. проф. д-р Александар Ерцег од Економскиот факултет во Осиек кој на односите помеѓу Хрватска и Македонија се осврна од аспект на економијата.

„Ова е необичен поглед за некој еднавдор. Ние како обични граѓани најмалку размислуваме за економските и трговските врски помеѓу две држави, и притоа забораваме дека економијата е темел и за културните, образовните и за сите други видови на соработка“, вovedно истакна проф. Ерцег.

Во своето излагање тој ги спореди двете земји на различни начини, по површина, број на жители, но и по бруто општествен производ, индустриски развој, во секторите на аграрот, туризмот и слично.

„Меѓународните односи, па и оние во економијата, се комплексни. Добрите економски односи водат кон остварување на различни национални интереси, ја поттикнуваат соработката и се темел и за други видови поврзувања помеѓу државите“, рече Ерцег и спомна различни билатерални договори кои Македонија и Хрватска ги потпишаа во изминатите триесетина години, но и поддршката што Р. Хрватска ѝ ја дава на Македонија на нејзиниот пат кон Европската унија.

Предавањето побуди голем интерес, а публиката остана на пријатно дружење со предавачот по завр-

шетокот на настанот.

J. T.

Претставување на Иванка Апостолова Баскар

На покана од Друштвото на хрватски книжевни преведувачи, во Загреб пристигна Иванка Апостолова Баскар, македонски книжевен преведувач, уредник, креативен продуцент, режисер, визуелен драматург, автор, предавач. За време на двонеделниот престој, Апостолова Баскар работеше на македонскиот превод на современи драмски текстови од млади хрватски автори: „Куќа“ на Филип Јурјевиќ, „Можеш да бидеш сè што сакаш“ на Ивана Вуковиќ и „Далеку е Кандахар“ на Анита Чеко.

По тој повод, на 5 јули 2024 го-

дина во библиотеката на Гете-институтот во Загреб беше одржана средба со Апостолова Баскар и драмските автори Јурјевиќ, Вуковиќ и Чеко. На средбата се разговараше за пишување и преведување на драмски текстови, за искуствата на младите театарски автори во Хрватска и Македонија, за независната театарска сцена, општеството и за театарот денес.

Иванка Апостолова Баскар (Скопје, 1973), дипломирала историја на уметност и археологија на Филозофскиот факултет во Скопје и докторирала историска антропологија на уметноста, со костимографија и сценографија на Академијата за театар, радио, филм и телевизија во Љубљана. Водител е и програмски продуцент на Македонскиот центар ИТИ/ПРОДУКЦИЈА и автор на театарски видео проекти. Вонреден професор е на Факултетот за уметност и дизајн во Скопје и преда-

ва современа уметност и историја на уметност и дизајн. Автор е на неколку книги. Преведува од словенечки и хрватски јазик дела од современи автори. Добитничка е на повеќе награди. Од 2001 до 2010 година живеела и работела во Словенија.

E. P.

Академска ноќ на „Св. Кирил и Методиј“ и „Св. Јоаким Осоговски“

Во „Деновите на македонската култура“ на Македонското културно друштво на Истарската жупанија „Св. Кирил и Методиј“ од Пула, на 30 август во галеријата Цвајнер беше одржана Академска ноќ на „Св. Кирил и Методиј“ и „Св. Јоаким Осоговски“, со пригодна изложба на керамика на Филип Фидановски „Пикасо можеби јас“, на накит „Sunny Pearls“ на Кристина Колоска Шкварч и на уметнички слики на Мајкл Клос „Сликарството на патот до хуманоста“

Три изложби на тројца македонски автори слеани една со друга. Начинот и темата на изработката на сите три изложби непланирано се поврзаа, Клос слика глави, Фидановски прави глави од керамика, а Колоска Шкварч ги украсува со својот накит.

Програмата ја отвори претседателката на Друштвото, Милена Златеска, со нејзината песна „Мој дом“. Златеска ги поздрави присутните во чест на збратимувањето на Охрид и Пула и во чест на „Св. Јоаким Осоговски“.

На настанот присуствуваа и

македонскиот министер за надворешни работи и надворешна трговија, Тимчо Муцунски со сопругата, сопругата на македонскиот премиер Христијан Мицкоски, Роза Мицкоска, заменикот на градоначалникот на Град Пула, Бруно Чернул, и жупанот Борис Милетиќ. Од Град Пула беше присутна и претседателката на Советот, Марија Марковиќ Николовски и Гордана Ференчиќ, советничка во Градскиот совет. Беа присутни и значајни Македонци, како и членови на Друштвото, кои бескрајно се трудат да ги покажат македонската култура, традиција, јазикот и обичаите.

Богатство на мултикултурност

Заменикот на градоначалникот рече дека посебно е среќен што Град Пула го изгласа пријателството помеѓу Пула и Охрид, при што додаде дека има доста нешта што ги поврзуваат овие два

града, како морето и езерото, но и туризмот, а и посебното пријателство на народот на овие два града. Изрази благодарност на Друштвото за вложениот труд и прикажувањето на својата култура преку своите програми преку кои Пула дознава и сè повеќе се запознава со Македонија. Жупанот Милетиќ нагласи дека Истра има посебно богатство на мултикултурност и дека го радува тоа што соработката со Македонија секојдневно е сè поголема.

Присутните ги поздрави и македонскиот амбасадор во РХ, Милаим Фетаи, кој рече дека со задоволство доаѓа во Пула, им се заблагодари на организаторите, посебно на Златеска за големиот ентузијазам во работата и на сè што прави за својата татковина. Исто така ги поздрави и им се заблагодари на присуството на жупанот и на заменикот на градоначалникот на Град Пула, а и посака добредојде на македонскиот министер.

Министерот Тимчо Муцунски појасни дека оваа им е прва посета во друга држава откако е формирана новата македонска влада, и не случајно е избрана токму Хрватска како прва во нивниот план на службени посети на една странска држава. Особено му е драго збратимувањето на Охрид и Пула, а посебно е воодушевен од прекрасните изложби на керамиката на Фидановски, од накитот на Колоска Шкварч и од сликите на Клос, притоа нагласувајќи го уважувањето на нивниот труд. Рече дека го радуваат вакви Друштва кои ги покажуваат, негуваат и сакаат македонската култура, традиција, своите обичаи, како и македонската песна, а посебна радост е што меѓу Македонците има и други национал-

ности кои ја покажуваат и негуваат македонската култура, посебно македонската песна.

Милена Златеска им се заблагодари на сите, а за да го памтат овој ден им поклони по една своја книга, слика од Клос, како и по еден брош од керамиката на Фидановски, а за тоа се потруди и Колоска Шкварч со својот накит.

Македонски асоцијации во Истра

Златеска потсети на почетоците на формирањето на сите асоцијации на македонското национално малцинство во Истарската жупанија, кои почнаа со работа во деведесеттите години. Македонската православна црковна општина „Св. Јоаким Осоговски“ од Пула одбележа 29 години работа, Советот на македонското национално малцинство 21 година, како и претставникот на

македонското национално малцинство на Истарската жупанија, училиштето по македонски јазик по модел Ц работи 18 години, а Македонското културно друштво „Св. Кирил и Методиј“ 14 години.

Златеска ја потенцираше поддршката на Советот за националните малцинства на Република Хрватска, на Министерството за наука и образование на Република Хрватска, на Истарската жупанија и на Град Пула.

Отец Дејан Белчовски зборуваше за Св. Кирил и Методиј и за Св. Јоаким Осоговски.

Посебната изложба на македонските автори ја отвори Горка Остојиќ Цвајнер, која поединечно ги претстави авторите, а во име на авторите се обрати Кристина Колоска Шкварч. Програмата заврши со музички настап на хорот на Друштвото со водителот Зоран Гардашевиќ и хармоникашот Дамир Костешиќи и со дружење.

Михаела Златеска

Пикасо можеби јас

”Пикасо можеби јас“ е изложба за памтење на еден врвен македонски керамичар, Филип Фидановски, а изложена во Вараждин и во Пула. Во Вараждин ја красеше галеријата Керамикон, Друштво на керамичари во Хрватска, а во Пула, познатата галерија Цвајнер. Во Вараждин на 18 мај ја отвори македонскиот амбасадор во РХ, Милаим Фетаи. Во Пула изложбата беше во склопот на „Деновите на македонската култура“ – Академска ноќ на Св. Кирил и Методиј и Св. Јоаким Осоговски, во организација на МКД ИЖ „Св. Кирил и Ме-

тодиј“ и ја отвори претседателката Милена Златеска.

Филип Фидановски е роден во Скопје, а високо образование и магистерски студии заврши на Националната уметничка академија во Софија. Од 1995 година до денес реализирал 23 самостојни и над 50 групни изложби. Учествовал на многу уметнички колонии и симпозиуми. Член е на повеќе професионални здруженија. Професор е по предметот Дизајн на керамика и Технологија на керамика во уметничкото училиште во Скопје. Бил доцент на Факултетот за ликовни уметности при Универзитетот „Св.

Кирил и Методиј“, Скопје, стручен соработник во Музејот на Македонија, Одделение за едукација, претседател на Друштвото на ликовните уметници на Македонија (ДЛУМ), директор на Државното средно училиште за ликовни уметности и дизајн „Лазар Личеноски“ – Скопје, член на комисијата за визуелни уметности, архитектура и дизајн при Министерството за култура. Автор е на „Прирачник за изведување на настава по ликовно образование“ како и на „Практични вежби и материјали за учење за ученици по ликовно образование за 3. и 5. одделение во основното образование“. Уредник е на повеќе монографски изданија, списанија и каталози.

М. З.

Изложба и промоција за Денот на независноста на Македонија

Денот на независноста на Македонија, Македонското културно друштво на Истарската жупанија „Св. Кирил и Методиј“ од Пула го прослави на 9 септември во своите простории со пригодна програма, под покровителство на Советот за националните малцинства на РХ, Истарската жупанија и Град Пула

Авторите кои се добитници на бројни награди, живеат и работат во Скопје.

„Урна полна ветувања“

Следеше промоција на романот „Урна полна ветувања“ од Габриела Давидовска Баниќ.

Програмата ја отвори Михаел Јаневски, ученик по македонски јазик, кој прочита една песничка за Македонија. Претседателката на Друштвото, Милена Златеска, го честита овој голем празник на Македонија и ги поздравува присутните. За Македонија зборуваше Сашка Соломоновска Јаневска, наставничка по македонски јазик и култура и претставничка на македонското национално малцинство за Истарската жупанија. Таа нагласи дека овој празник претставува остварување и континуитет на трудот, вложувањата и пожртваноста на многу генерации граѓани

кои живеат со мислата за слободна и самостојна држава.

„Овој празник треба да не потсетува на предизвиците што сме ги надминале, но и да ни даде сила и мудрост да продолжиме понатаму“, рече Соломоновска Јаневска и додаде дека не треба постојано да се прашуваме што државата направила за нас, туку треба да се прашаеме што ние сме направили за државата?

Уникатни слики

Потоа беше отворена изложбата „ПОНАРОНИТ“ на академските уметници Емилија и Стојче Тоциновски. Златеска рече дека нивните дела се реткост бидејќи тие немаат засебни слики, туку секоја слика ја изработуваат заедно. Своите дела ги претставува самите автори. Појаснија дека нивната заедничка техника започна 2011 година и од тогаш до сега ни еден од нив нема направено самостојна слика, туку заедно со посебна љубов ги создаваат делата. Нивна инспирација е натурализмот како уметнички настан, дрва и планини што се нивни личен печат и ги имаат во сите уметнички дела.

Милена Златеска, како промотор не зборуваше премногу за авторката бидејќи веќе им е позната на членовите на Друштвото, па и на гостите со своите дела. Габриела нема прв пат промоција во просториите на Друштвото. Но, овој роман е посебен, бидејќи издавач е Заедницата на Македонците во Република Хрватска.

„За жал, таа е единствената што сака некој да биде обвинет затоа што нејзе од нејзиниот новинар ѝ останала само пепелта. Има ли таа барем малку право? Која е тајната на урната?“, запиша во рецензијата за книгата, Алис Марик.

На ова прашање одговараше самата авторка, зборувајќи за својот живот и за своето пишување низ годините. На прашањето зошто настанот се одвива во Тоскана во Италија одговори дека секој роман содржи дел од нејзините патувања, од околината, а Тоскана ја избрала за овој роман бидејќи премногу ѝ се допаднала за време на нејзиниот престој таму.

Програмата заврши со дружење на присутните и со песна и оро.

Михаела Златеска

33 ГОДИНИ НЕЗАВИСНА МАКЕДОНИЈА

„Ако сакаш да стасаш во Македонија, тргни по Сонцето. Ако сакаш да ја видиш Македонија, стави го Сонцето во обете очи. Ако ја сакаш, ако толку многу ја сакаш Македонија, од дното на сопствената душа, никојпат не испуштај го Сонцето од око“ (Петре М. Андреевски)

Пригодна програма

Свеченоста што ја подготви МКД „Охридски бисер“ по повод 8 Септември – Денот на независноста на Македонија и македонскиот народ, се одржа на 10 септември 2024 година во просториите на Заедницата на Македонците во Република Хрватска во Загреб. Програмата беше во рамките на културната манифестација „Денови на македонската култура“, под покровителство на Советот за националните малцинства на РХ.

„Денеска ја чествуваме 33-годишнината од осамостојување на независна, самостојна и суверена Македонија. Горди сме на овој важен момент во историјата на нашата мила татковина и среќни сме што го одбележуваме со нашите пријатели во Хрватска, што заедно се почитуваме и негуваме соживот. Нека ни е честит и вековит 8 Септември, Де-

нот на независноста!“, нагласи Виолета Штерјова, претседателка на Друштвото.

Фонтаните со македонското знаме

Пред бројните присутни гости и членови пригоден говор за празникот одржа Ивана Брезовец. Настанот беше проследен и со изложба на слики на секцијата „Сликарско катче“ при Друштвото, а во музичкиот дел од програмата настапи пејачката група „Моми бисерни“ со неколку македонски народни песни.

И годинава на 8 септември по повод Денот на независноста на Македонија, во организација на македонската амбасада во Загреб и во соработка со Град Загреб, фонтаните пред Националната и универзитетска библиотека беа осветлени со проекција на македонското знаме.

Елизабета Петровска

Фолклорот е значаен за зачувување на корените кога живеете далеку од дома

*„Да видам Охрид, Струга да видам“: МКД „Браќа Миладиновци“
на Иселеничкиот фолклорен фестивал во Македонија*

Иселеничкиот фолклорен фестивал во организација на Агенцијата за иселеништво оваа година беше свечено отворен на 4 јули 2024 година со доделување на благодарници и икони за шесте иселенички друштва кои учествуваа во програмата во Охрид и Струга. Меѓу нив беа КУД „Македонка“ од Виена, Австрија, МКД „Св. Кирил и Методиј“ од Крањ, Словенија, МКД „Охридски бисери“ од Нова Горица, Словенија, Ансамблот „Сонце“ од

Крајова, Романија, КУД „Разиграна Македонка“ од Квинбијан, Австралија и МКД „Браќа Миладиновци“ од Осиек, Хрватска. На сите друштва директорот на Агенцијата за иселеништво, Слободан Близнаковски, им го честиташе сесрдното негување на традициите, културата, јазикот и фолклорот што е од непроценливо значење за идните генерации.

Во попладневните часови друштвата настапија во Охрид. Градот на бисерното езеро прерасна во

разигран подиум на 150 играорци од целиот свет, а македонската музика се ореше на сите страни.

Негување на традицијата

„Фолклорот е многу значаен за зачувување на корените и традициите кога живеете далеку од родната земја. Нашето друштво во Осиек ги негува и фолклорот, и јазикот, и традициите, зашто на тој начин ги доближуваме вредностите од родниот крај со оние од Хрватска, земјата во која живееме“, рече Борис Трајановски, претседател на МКД „Браќа Миладиновци“.

Следниот ден, членовите на Друштвото заминаа за Струга каде што имаа уште еден настап на плоштадот, овој пат крај реката Дрим, а ги посетија и вливот на Дрим во Охридското Езеро и куќата на браќата Миладиновци. Во рамките на Иселеничкиот фестивал на 6 јули членовите на Друштвото беа дел и од работилницата „Охридска свадба – традицијата и културата од Варош до Велгошти“ на Татјана Узуноска Тренеска, уметничката раководителка на КУД „Гердан од бисери“, Охрид.

Јулијана Тешија

Ин мемориам

In memoriam

Душанка Лизачиќ и Славко Видовиќ

Го тага се сеќаваме на Душанка Лизачиќ (14 јуни 2024) и Славко Видовиќ (2 август 2024), долгогодишни и активни членови на МКД „Браќа Миладиновци“ – Осиек, кои нè напуштија ова лето.

Душанка и Славко не беа по потекло од Македонија, но нивните срца гореа за македонската музика и танци. Беа членови на фолклорната секција „Танец“, а Душанка воедно чле-

нуваше и во ликовната секција.
Нека им е светол патот!

Ј. Т.

Рецепти сочувани од заборав

„Мајкиниот македонски готвач“ на Марија Чинчурак претставен во Скопје

На 3 јули 2024 година во Скопје, во организација на македонската Агенција за иселеништво беше промовирана книгата „Мајкиниот македонски готвач“ на Марија Чинчурак, долгогодишна членка и водителка на етно-кулинарската секција „Везилки“ на МКД „Браќа Миладиновци“ – Осиек.

На промоцијата учествуваа авторката, рецензентката, д-р Јованка Дамоска Секулоска, професорка на Универзитетот за информатички науки и технологија „Св. Апостол Павле“ во Охрид, директорот на Агенцијата за иселеништво, Слободан Близнаковски, водителката на Секторот за односи со иселеништвото, Билјана Костова и претседателот на МКД „Браќа Миладиновци“, Борис Трајановски.

Инспирација

Пред бројната публика, говорејќи за инспирацијата да ја напише оваа книга, Чинчурак ја истакна

желбата „да ги сочувам од заборамот за себе и своето семејство, но и за сите љубители на македонската гастрономија, рецептите на мојата мајка која со огромна љубов ги делеше со мене“. Авторката воедно ѝ се заблагодари на Агенцијата за иселеништво за организацијата на настанот, но и на Заедницата на Македонците од Р. Хрватска и на Со-

ветот за националните малцинства на РХ, без чија поддршка оваа книга немаше да биде отпечатена.

Промоторката Дамоска Секулоска ја нагласи својата гордост што ја познава авторката „која со својата книга претставува амбасадор и промотор на македонската култура во Република Хрватска“ додека за книгата рече дека таа „со својата автентична содржина претставува додадена вредност во промоцијата на македонската кујна во Хрватска, Европа и било каде, каде што живеат Македонците“.

Близнаковски и Трајановски ѝ честитаа на Чинчурак и се осврнаа на важноста да се негуваат корениите, потеклото и традициите, а Костова ја поздравиле книгата како „израз на љубов на авторката кон Македонија и кон своето семејство“.

Во книгата се наоѓаат повеќе од 40 рецепти на слатки и солени јадења, со упатства и фотографии со што рецептите можат едноставно да се следат, а може да послужи и за учење на македонскиот јазик оти е двојазична.

Јулијана Тешија

Македонците на гости во Петријевци

На 13 јули 2024 година во Петријевци, крај Доњи Михољац, се одржаа „Триесеттите жетвени свечености“ – манифестација на аматерското културно и традиционално творештво.

На манифестацијата учествуваа и МКД „Браќа Миладиновци“ од Осиек со настап на фолклорната секција „Танец“.

J. T.

Македонците ја живеат својата традиција со радост

Крајот на август беше врел, но тоа не ги спречи членовите на МКД „Браќа Миладиновци“ на 24 август 2024 година да заминат за Липовљани каде што веќе по традиција, се гости кои се дочекуваат со голема радост од домаќините – општината и Туристичката заедница Липовљани

Иоваа, како и неколку изминати години претходно, Друштвото го претставуваа фолклорната секција „Танец“, етно-кулинарската секција „Везилки“ и ликовната секција, а настапија во два дела од „Фестивалот на националните малцинства“: во ревијата на народни носии и во гастро-етно саемот.

Овој фестивал, кој е најголем од таков вид во Хрватска, го отвори Никола Хорват, началникот на општината Липовљани, кој ги потсети присутните на големиот јубилеј – 50 години од првите Липовљански средби кои се одржале 1974 година. За важноста на јубилејот и воопшто за прославата и негувањето на различностите и придонесот на малцинствата говорела и Марин Милетиќ, министерот за труд и претставникот на Претседа-

телот на Владата на Р. Хрватска, Тибор Варга, претседател на Советот за националните малцинства на Р. Хрватска, Маријана Петир, членка на Парламентот на Р. Хрватска, како и Мелита Мулиќ, претставничка на Претседателот на Р. Хрватска, кој беше воедно и висок покровител на оваа манифестација.

Ревиија на носии

Ревиијата на народни носии го означил почетокот на фестивалот. Меѓу бројните традиции кои се негуваат во различните делови на Хрватска, оваа година се претставија и македонските носии и тоа машката од Скопска блатија и женската од битолско.

Делот на фестивалски настапи на фолклорните групи го отвори токму фолклорната секција „Танец“ на МКД „Браќа Миладиновци“ под

водство на Мирта Гало и тоа со неколку македонски ора за што беа наградени со аплауз од многубројната публика од цела Хрватска и пошироко. На штандовите пак, во паркот во Липовљани беа изложени сликите, резбите и ракотворбите на ликовната и на етно-секцијата „Везилки“, но сепак најголем беше редот пред штандот за деликатеси.

- Како и секоја година, нашето гравче тавче е главна „свезда“, но не помалку се барани и нашите пити и слатки. А за нашата понуда да изгледа вака богато, заслужни се членките на кулинарската секција, но и сите други кои со радост помогнаа да се украси нашиот штанд, рече Марија Чинчурак.

Таа истакна дека македонската гастрономија е една од најпознатите во Европа и пошироко, а во себе ја вткајува „и историјата, и традициите, но и креативноста на нашите мајки, баби и прабаби кои на наследените рецепти им додавале по нешто свое“.

МКД „Браќа Миладиновци“ на овој начин достоино ја претстави македонската традиција и култура.

Јулијана
Тешија

КУД „Бисер“ од Кичево со настап во Велика Горица

Во настапот на фолклорниот ансамбл „Туропоље“ на големата сцена во градскиот парк „Д-р Фрањо Туѓман“ во Велика Горица, на 12 јули 2024 година беше отворен „23. Меѓународен фолклорен фестивал“. ФА „Туропоље“ е организатор на фестивалот кој ја обединува и промовира хрватската култура, како и културите на другите земји, и кој траеше два дена со настапи на фолклорни ансамбли од различни делови на светот, а за најдобрите беа доделени награди.

Меѓу учесниците од Хрватска, Бугарија и Косово, настапија и играорците на КУД „Бисер“ од Кичево, Македонија и за нивните живописни изведби беа наградени со престижното признание за изворност и најавтентичен фолклор.

Во првиот дел од фестивалот, фолклористите го посетија градот

Е. П.

Македонски фолклор на загрепската Меѓународна смотра

Улиците, плоштадите, парковите и сцените во центарот на Загреб, од 17 до 21 јули 2024 година, беа исполнети со народни песни, танци и ора, народни носии и традиционални обичаи кои ги претставува бројни изведувачи од Хрватска, од регионот и од други земји ширум светот, учесници на „58. Меѓународна смотра на фолкло-

рот“. Манифестацијата ја организира Културниот центар „Травно“, под покровителство на Министерството за култура и медиуми на РХ, Град Загреб и Туристичката заедница на Град Загреб.

Тема на овогодишната смотра беше „УНЕСКО-ви културни простори – Шокадијо убаво и богато“, која ги покажа основите на шокач-

киот идентитет и традиција. На смотрата учествуваа 37 фолклорни друштва и здруженија со повеќе од 1000 учесници, од кои 24 од Хрватска, 4 групи на Хрвати надвор од Хрватска и 9 странски групи од Бразил, Грузија, Индонезија, Канада, Латвија, Перу и Македонија. Одржани се вкупно 18 концерти, 6 изложби, 3 стручни тркалезни маси и трибини, 2 работилници, 1 народна театарска претстава и промовирани се 7 книжевни изданија.

Македонија ја претстави КУД „Рацин“ при Националната установа Центар за култура „Кочо Рацин“ од Кичево. Во ова културно друштво членуваат 180 активни членови од сите генерации. Освен на смотрата во Загреб, народната фолклорна традиција, песна и оро ги презентираа и во Сплит, Дуго Поље и Плетерница, со поддршка на македонското Министерство за култура.

Е. П.

За природната катастрофа и човечката хуманост

Симболот на катастрофалниот скопски земјотрес од 26 јули 1963 година, часовникот на Железничката станица кој застана точно во моментот на земјотресот – во 5:17 часот, е само еден фрагмент од тој кобен ден кога природната катастрофа и човечката хуманост се фатија во коштец па срушеното Скопје повторно е изградено од темел

за градско планирање и градежништво. Во тој процес, Скопје беше редизајнирано според визијата на јапонскиот архитект Кензо Танге, кој изработи нов урбанистички план за градот.

Солидарност

Земјотресот во 1963 година останува важна лекција за солидарноста, човечката сила и обновата во време на катастрофи, и траен дел од историјата на Скопје и Македонија.

Моменти од трагичниот настан со својот фотоапарат овековечи Хрватот, Бошко Фржоп, кој преку својата фирма „Изградња“ од Шибеник, бил вклучен како архитект во изградбата на новата визура на градот. Неговите фотографии преку Советот на македонското национално малцинство за Град Загреб и Хрватско-македонската тангента од Шибеник, ѝ беа претставени на јавноста на неколку изложби во Хрватска и Македонија.

„Сите негови фотографии се чувствително богати. Тоа се лирски записи на едно време, живи портрети на луѓе и амбиенти на прошетки, шали и случувања, тага и радост, сè она што го чини животот голем и единствен, неповторливо чудо на секој од нас“, напиша Зденка Билушиќ, ликовна критичарка од Шибеник за изложбата на Фржоп.

Бошко Фржоп, кој почина годинава на 90-годишна возраст, остави богата архива како сведоштво на едно време.

Милена Георгиевска

Катастрофалниот земјотрес во Скопје од 1963 година е еден од најтрагичните настани во историјата на Македонија и целиот Балкан, а градот се сеќава на страшната трагедија и последиците што ги остави зад себе. Земјотресот траеше само 20 секунди, но разорната моќ ги потресе темелите на Скопје и остави длабоки рани на градската инфраструктура и на животите на луѓето.

Урнатините што ги остави земјотресот сведочеа за огромните размери на катастрофата. Зградите, мостовите, училиштата и болниците беа претворени во прашина, а некои од најзначајните градби, како Старата железничка станица, беа тешко оштетени и никогаш не беа целосно обновени. Симболот на земјотресот стана часовникот на Железничката станица, кој застана точно во моментот на земјотресот – во 5:17 часот.

Обнова

По земјотресот, Скопје се соочи со масовен егзодус на населението кое бараше засолниште во околните градови и села. Сепак, многу од жителите останаа и почнаа да работат на обновата на своите животи. Првите денови по катастрофата беа исполнети со очај, но и со несебична солидарност. Пожарникари, спасувачи и обични граѓани работеле рамо до рамо за да извлекуваат луѓе од урнатините и да обезбедат прва помош на повредените.

Меѓународната заедница реагираше брзо и обединето. Над 35 држави испратија помош, што ја претвори реконструкцијата на Скопје во симбол на меѓународна солидарност. СССР, САД, Франција, Југославија и други земји обезбедија финансиска и материјална поддршка, но и испратија експерти

Македонистички гордорек

Со подновен концепт и збогатена програма се одржа овогодишната 57. Летна школа на МСМЈЛК при УКИМ

Имам чест да го поздравам големото македонистичко академско собрание кое токму денес се сплотува кон нов подем, нова историја, која се гради и згуснува со енергии и потенцијали од целиот свет – слевајќи се во една голема македонистичка научна идеја кон развој на македонистиката, предводена од култната институција со 57-годишна традиција – Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Од денес, македонистичкото научно „семе“ ќе биде посеано во Охрид, а потоа насекаде кон светот.“

Ова беше дел од обраќањето на македонската претседателка, Гордана Сиљановска-Давкова, на свеченото отворање на 57. Летна школа во Охрид, што се одржа од 15 до 29 август 2024 година.

Под мото „Македонистички гордорек“, 65 македонисти од 17 земји учествуваа на најновото, збогатено издание на 57. Летна школа на МСМЈЛК при УКИМ, што се одржуваше во Конгресниот центар на УКИМ во Охрид. Македонистите од Албанија, Бугарија, Италија, Јапонија, Кина, Полска, Р. Кореја, Романија, Руска Федерација, САД, Словенија, Србија, Турција, Украина, Унгарија, Хрватска и Чешка Република, ги изучуваа македонскиот

јазик, литература и култура, а 81 учесник на 51. Меѓународна научна конференција ја развиваа македонистиката како наука. Досега, на Летните школи учествувале над 4000 семинаристи македонисти од над 60 земји, а интересот за Летната школа и Конференцијата е сè поголем.

„75 за 75“

На отворањето поздравни обраќања имаа претседателката Гордана Сиљановска-Давкова, која е покровител на манифестацијата, министерот за култура и туризам, Зоран Љутков, министерката за образование и наука, проф. д-р Весна Јаневска, министерот за надворешни работи и надворешна трговија, д-р Тимчо Муцунски, ректорката на УКИМ, проф. д-р Биљана Ангелова и директорката на МСМЈЛК при УКИМ, проф. д-р Кристина Николовска.

Во музичкиот дел настапи проф. д-р Драган Даутовски, кој свиреше на окарина, древен инстру-

мент од пред 7000 години, а проф. д-р Андријана Јаневска настапи со вокална изведба, по што следеше промоција на Зборникот „Предавања од 56. Летна школа“. Беа доделени награди „Воздејства“ за исклучителни дејности, долготрајни и повеќеденесни постигнувања и придонес во научно-истражувачката и културната афирмација во областа на македонистиката на истакнатиот македонист, академик Виктор Фридман од САД и на проф. д-р Максим Каранфиловски, долгогодишен директор на Семинарот.

Во програмата на 57. Летна школа, покрај редовна лекторска настава и пленарните предавања на реномираната филолошка и културолошка школа на УКИМ, од оваа година започна и амбиентална перипатетичка настава „По стапките на Свети Климент“, што се одржуваше на неколку локации во Охрид. Програмата е извонредно богата со културни настани, промоции и средби со писатели, па Преведувачка работилница, а се одржа и Курс по македонски народни ора, како и неколку културно-историски екскурзии.

На 30 и 31 август се одржа и 51. Меѓународна научна конференција со чествување на великаните на македонската култура, Крсте Мисирков, Гане Тодоровски и Петре М. Андреевски, под слоганот „75 за 75“, а по повод 75 години јубилеј од основањето на УКИМ.

Елизабета Петровска

НАСТАНИ

Со бројни културни настани одбележан „8 Септември“ во Шибеник и Зларин

Промоции на книги, трибина, ликовна изложба и музички настапи беа дел од содржините што се реализираа од 4 до 7 септември 2024 година во Шибеник и Зларин во рамките на Деновите на македонската култура и Меѓународната средба на писатели, публицисти и новинари, со што беше одбележан Денот на независноста на Македонија – 8 Септември

бележувањето на 8 Септември – Денот на независноста на Македонија од страна на здружението Хрватско-македонска тангента. Бројните културни содржини во рамките на манифестацијата, поминаа во светло на одбележување на два јубилеја: 10 години од првата Меѓународна книжевна средба на Зларин „Од остров на копно, кон остров на море“ и пет години од Деновите на македонската култура во Шибеник.

Авторот Владимир Мартиновски, декан на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје го претстави Зденка Билушиќ, водителка на Одделението за визуелна уметност во градската библиотека, која говореше за неговиот ликовен, книжевен и музички опус. Марти-

Го изложбата „Звучни слики“ од Владимир Мартиновски, во Градската библиотека „Јурај Шижгорик“ затворени се овогдинешните Денови на македонска култура во Шибеник (4-7 септември 2024 г.), организирани во повод од-

новски читаше и своја поезија, а присутните ги изненади и со настап на стар македонски инструмент – кавал.

Промоција на „Заборав“ од Османли

Претходно, исто така во градската библиотека беше промовиран романот „Заборав“ на реномираниот македонски книжевник, драмски писател и новинар, Томислав Османли. Ова е прва промоција на неговиот роман, а книгата ја претстави проф. д-р Лидија Капушевска Дракулевска од Филолошкиот факултет во Скопје.

Темата на романот кој говори за феноменот на заборавот и како ин-

дивидуален, медицински феномен, но и како социјална дијагноза на современата цивилизација, промоторката ја започна, а во текот на промотивниот исказ и ја надградуваше, со бројни уметнички и книжевно-теориски компаративи: од Платон, Шилер, Џорџ Орвел, Реј Бредбери, Умберто Еко, Георги Господинов, но и на теоретичарите Томас Карлајл, Манфред Остен и Клаус Улрих, за потем да завлезе во анализата на романот „Заборав“.

Инаку, промоциите на новиот македонскиот роман на Османли и на ликовно-поетското претставување на Мартиновски, се одржаа во присуство на бројни членови на Хрватско-македонската тангента, меѓу кои беше и третиот хрватски претседател, проф. д-р Иво Јосиповиќ, инаку почесен член на ова здружение, кој за десетгодишната поддршка доби посебно признание. На настанот присуствуваа и македонскиот амбасадор проф. д-р Милаим Фетаи. Фрагменти од романот во превод на хрватски јазик читаа поетот, новинар и водител Никола Урукало, кој беше и модератор на настаните. Како и претходните години и овогодинашните настани на едно место собраа угледни учесници. Од Македонија, покрај Владимир Мартиновски и Томислав Османли, допатува и проф. д-р Лидија Капушевска Дракулевска, од Словенија учествуваа проф. д-р Намита Субиото од Филозофскиот факултет во Љубљана, а од Хрватска беа присутни поети од Задар и Шибеник.

„Градоначалникот на Хипнополис“

На Зларин, во рамките на Меѓународната средба на писатели, публицисти и новинари „Од остров на копно, кон остров на море“, за прв пат беше промовирана уште една македонска книга, „Градоначалникот на Хипнополис“ од универзитетските професори Лидија Капушевска Дракулевска и Владимир Мартиновски. Годинашната средба беше посветена на големите зларински имиња: поетесата Весна Парун и новинарот и писател Младен Бјажиќ, а за нив зборуваа новинарот во ХРТ, Звонко Варошанец.

Средбата се одржа во „Трутини двори“, кај Марина и Младен Трута, кои настојуваат да го сочуваат стариот зларински чакавски говор, барем во пишан облик. Резултат на тоа се и две објавени книги со кратки приказни на зларинска чакавица.

Современи трендови во книжевноста

Гвеченото отворање на Деновите на македонска култура се одржа во Музејот на Град Шибеник, при што настапија професори и средношколци од Музичкото училиште „Иван Лукашиќ“, беа доделени благодарници за соработка, а поздравна порака преку видео упати македонскиот министер за надворешни работи, Зоран Димитровски.

Беше одржана и трибина за современите трендови во книжевноста и уметноста како дел од манифестацијата „По трагата на пишаниот збор“.

Деновите на македонската култура во Шибеник и Меѓународната книжевна средба на Зларин се одржаа под покровителство на Советот за националните малцинства на Република Хрватска и градоначалникот на Шибеник, д-р Жељко Буриќ, а со поддршка на туристичките задници на Град Шибеник, Шибенско-книнската жупанија и на Зларин.

Милена Георгиевска

Уметноста не познава граници

Таа ги надминува молкум, но едновременно и секавично, високо, силно и бескрајно. Таа ги поместува хоризонтите на нашата перцепција и отвора неброено многу нови можности, дијалози и случувања, и не само во сферата на уметноста. Можностите се умножуваат и се отвораат нови порти на дејствување, вели Виолета Калиќ

е на бројни награди. Особено е поврзана со МКД „Илинден“ од Риека, а соработката сè уште трае и покрај многуте километри што ги раздвојуваат.

Нови можности, дијалози и случувања

Кажете ни накратко за Вашиот проект, за книгата „Осврти, рефлексии, илуминации и реминисценции“.

Оваа моја книга насловена „Осврти, рефлексии, илуминации и реминисценции“ има цел да забележи барем дел од трагата што ја има оставено мојот континуиран долгогодишен ангажман во сферата на визуелните уметности каде што пишував, а и објавував во континуитет предговори во каталозите кон изложбите на многу уметници од земјата, но и од надвор. На 300 страни е запазен дел од бројните отворања на самостојни и групни изложби, ликовни колонии и други проекти, кои се често преведувани и на други јазици и објавувани надвор од земјата. По повод првата промоција на книгата во Домот на културата „Кочо Рацин“ – Скопје, одбележана и со настапот на истакнатиот виолинист Михајло Куфојанакис, беше отворена и голема изложба во сите салони на Галерија „КО-РА“, на која беа претставени стотина дела на уметниците за кои пишував и ги претставував. Тоа е целта и мисијата на оваа книга, да обедини макар дел од многубројните настани што се случувале во еден период на нашето постоење и дејствување на култур-

ната сцена низ разнородни изразни форми.

Но, воедно, таа го одразува, макар фрагментарно, и мојот светоглед, начинот на кој ја перципирам и доживувам уметноста и длабокиот дијалог со неа.

А целта да се претстави ова книга и надвор од земјата е стремјот да се афирмираат нештата подалеку и пошироко, да не биде запрен тој дијалог само во рамките на една земја и еден народ. Уметноста не познава граници. Таа ги надминува молкум, но едновременно и секавично, високо, силно и бескрајно. Таа ги поместува хоризонтите на нашата перцепција и отвора неброено многу нови можности, дијалози и случувања, и не само во сферата на уметноста. Можностите се умножуваат и се отвораат нови порти на дејствување.

Како дојде до соработката со МКД „Илинден“?

Соработката со МКД „Илинден“ ја иницираше тогашниот претседател на ЗМРХ, Ангел Митревски, по отворањето на изложбите во Сплит и соработката со МКД „Македонија“ од Сплит. Соработката и поткрепата што ја имавме од бројното членство при секое гостување оставија длабока и неизбришлива трага која секогаш со новите проекти сè повеќе се засилува, се продлабочува.

Дали постои соработка и со останатите македонски културни друштва во Хрватска?

Секако, ние сме целосно отворени за соработка и ја поддржуваме во најразнородни форми, во

Виолета Калиќ, историчарка на уметноста, како стручна соработничка за визуелни уметности, дизајн и архитектура често пати доаѓа во Хрватска, но патува и во други држави, во улога на промотор на бројни изложби. Вработена е во ЈУ Дом на културата „Кочо Рацин“ – Скопје од 1989 година каде промовира изложби на ликовни уметници од земјата и од надвор во рамките на разнородни проекти, од кои голем дел се тематски и имаат за цел да го негуваат и афирмираат мултикултурализмот преку разнородни изразни форми, како и изложби од ангажиран карактер, особено во рамките на безбројните еколошки хепенинзи и перформанси уште од почетокот на деведесеттите години.

Во рамките на мултимедијални проекти гостува на разни фестивали по светот и учествува на ликовни колонии, како организатор, куратор или селектор. Пишува поезија, а стихови од нејзината стихозбирка „Прстенувања со молкот“ се преведувани на повеќе јазици. За својот професионален ангажман добитник

сите сфери на уметноста и пошироко. Тоа е мисијата на културните центри како што е Домот на култура „Кочо Рацин“ – Скопје, каде што се случуваат разнородни настани, промоции на книги, стихозбирки, списанија, се бранат дипломски и магистерски трудови, се организираат самостојни и групни изложби, концерти, предавања од разни области, науката, културата, уметноста и пошироко.

Продлабочување на пријателствата

Какви се македонско-хрватските врски?

Нашите врски, како македонско-хрватските, така и сите други на овој чудесен немирнен балкански простор кој е постојано во некои превирања и ре-дефинирања, опстојуваат континуирано во најразлични форми и многу посилено отколку што и можевме да претпоставиме. Сите тие продлабочуваат пријателства кои создаваат моќни врски помеѓу народите и по-

меѓу овие простори. И тие релации ги надминуваат границите и времето што го живееме, а кое, за жал, е оптоварено со многу непотребни и радикални процедури, ако говориме за реализацијата на гостување на една изложба и сите формалности околу транспортот. Некои видови на „сопственост“, автономија и авторски права тешко се дефинираат при тие граници, ограничувања и категоризирања. Како да е акцент само на материјалното, видливото, тродименционалното. А како се осигуруваат и валоризираат духот, мислата, размислата, светогледот, размената на искуствата, мудроста?

Какви се Вашите планови и како ја замислувате идната соработка со македонските друштва?

Во овие турбулентни времиња тешко се планира нешто егзактно. Но сферата на уметноста е најчесто таа која е предвесник на многу нешта, која импулсивно реагира, и често неегзактно. Како да е и најинтуитивна. Интеграцијата преку разнородни проекти

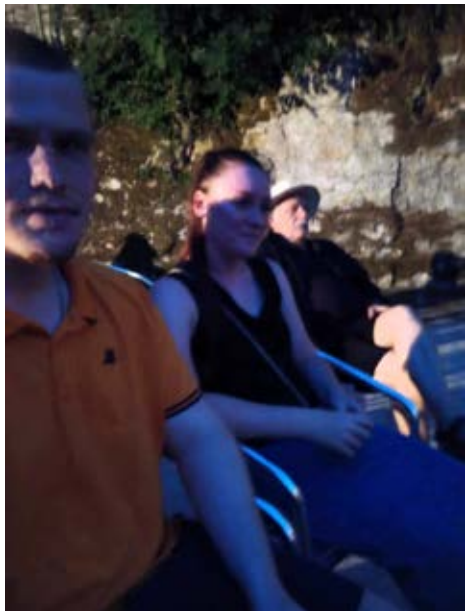
во сите сфери е единствениот можен пат на опстојувањето не само за нашата земја и земјите во регионот, туку тоа е модул за опстојување и во контекст на тој хуман обид за одржлив развој на целата планета како единствен можен начин на целисходно дејствување кој може да даде најсоодветни резултати. Заеднички проекти, размена на искуства, заеднички тимови во сите сфери на живеење и дејствување, како во културата, уметноста, спортот, во здравството, образованието, науката, секаде каде што е тоа возможно. Секако, негувањето и запазувањето на автохтоните елементи како јазикот, верата, културното наследство, обичаите и традицијата остануваат вечен предизвик да бидат соодветно чувани, негувани, презентирани и почитувани, а тие различности секогаш втемелуваат инспирација во креативното, творечкото, и се силен двигател за многу конструктивни дијалози помеѓу земјите и народите.

И во иднината, која ни е на сите нам неизвесна, останувам на својата мисија посветена на уметноста, која за мене е вечен предизвик за остварување на дијалог помеѓу разнородни ентитети, нации, народи, јазици и култури, и која ги поместува хоризонтите на осознавањето, кои треба да не здружуваат и радуваат сите, во секој миг, каде и да сме.

Гордана Квајо

Македонски театар на Бриони

Во склопот на 24. сезона на театарот „Ulysses“ и Меѓународниот проект „Рута“, на 16 август во летното кино на Големи Бриони гостуваше Драмскиот театар Скопје со претставата на Duncan Macmilliana „Диши“, „Плука“. Овој

автор е еден од најзначајните современи британски книжевници чии текстови ги преиспитуваат проблемите на родителството, на климатските промени и на црпењето на ресурсите на нашата планета. Токму за тоа зборува овој дел од неговите изданија „Диши“, „Плука“.

Претставата е за еден млад пар кој е еколошки освестен. Тие рециклираат производи, гледаат документарци за еколошко освестување, читаат книги за прави настани, возат велосипеди, а истовремено се возат и со автомобил, се капат во када и понекогаш ја оставаат чешмата да тече без потреба. Тие се прашуваат дали може да се има дете, а во исто време да бидеш еколошки освестен, што станува проблем кога еден ден почнуваат за тоа да разговараат.

Театарот „Ulysses“ секоја година, покрај многубројните настани што ги организира, угостува и актери, односно театар од матичните држави поврзани со малцинствата во Истра, па секоја година гостува и по

некој македонски театар. Преголема е честа што се покануваат и членови на македонските друштва од Пула, Македонскиот културен форум и Македонското културно друштво на Истарската жупанија „Св. Кирил и Методиј“, кои со задоволство доаѓаат секоја година на Бриони. Тие имаат можност да се видат и со Раде Шербечија, и со македонските актери на театарот, а во име на МКД ги поздравил претседателката Милена Златеска.

М. З.

29 години на МПЦО „Св. Јоаким Осоговски“

Македонската православна црковна општина „Св. Јоаким Осоговски“ од Пула работи 29 години во Истарската жупанија. Богослужба беше одржана на 1 септември во Пула, а ја

предводеше отец Дејан Белчовски. Верниците од целата Истарска жупанија беа присутни на овој свечен чин. Отец Дејан ги поздравил во свое и во име на МПЦ, како и во име на парохискиот свештеник на МПЦ

во Република Хрватска, протојереј ставрофор Кирко Велински.

Верниците кои ги поминаа богородичните пости се причестија. Беше одржана и молитва за учениците и наставниците за учебната 2024/2025 година, бидејќи септември е и месец кога после летниот распуст, училиштата почнуваат да работат. Оваа година кумови за „Св. Јоаким Осоговски“ беше семејството Ристоски, а за наредната година кумството го презеде семејството Смилески. Беше скршен и благословен Славскиот колач од кумовите, а беше и предадена иконата на Св. Јоаким Осоговски на новите кумови. После овие верски и свети чинови, верниците продолжија да се дружат во просториите на Советот на македонското национално малцинство каде што беше поставена Трpezата на љубовта од страна на кумовите Ристоски, а и од верниците.

М. З.

Заедно со верата, заедно со учениците, заедно со татковината

На 8 септември 2024 година црквата, како и секогаш, беше исполнета со духовна радост. Со молитва со која одново добиваме сила одозгора, мир, трпение и напредок во семејствата, на работа, во училиштето, секаде

Во рамките на богослужбата предводена од парохискиот свештеник на МПЦ во Хрватска, протојереј ставрофор Кирко Велински и отец Дејан Белчовски се одржа Молибден за наставниците, учениците и студентите по повод почетокот на новата наставна година, како и за благосостојба, стабилност и напредок на нашата татковина Македонија по повод Денот на независноста „8 Септември“. Присутните просветни работници, ученици и студенти добија благослов и пригоден подарок за среќни и успешни школски денови.

По богослужбата сите заедно со роднините, пријателите и истакнатите Македонци кои живеат и работат во Хрватска, заеднички го прославија почетокот на наставата и Денот на независноста, дружејќи се и честејќи се со традиционалната трпеза на љубовта подготвена и донирана од добронамерните Македонки и Македонци и наши пријатели.

Честитајќи го државниот празник, претседателот на МПЦО „Св. Злата Мегленска“, г. Невен Сукаровски, со радост се присети на референдумот, на чувствата и патриотизмот на тој 8 септември 1991 година, но уште повеќе ја истакна гордоста заради лојалноста и љубовта што и понатаму ѝ ја пружа на нашата Македонија, токму сега во салата „Тоше Проески“ во склоп на црквата која по неброен пат си ја потврдува целта и ги обединува Македонците по најразлични поводи.

ска и упати честитки по повод почетокот на наставата и мотивација до учениците, наставниците и родителите за залагање во школувањето, посебно во учењето на мајчиниот јазик како еден од најважните елементи за одржување на македонскиот идентитет. Честитајќи го Денот на независноста, таа упати изрази на гордост и задоволството кон присутните сонародници – Македонките и Македонците кои живеат, се школуваат и работат во хрватските еминентни културни институции, медицински клиници, високи воени училишта, македонски или хрватски компании, што и покрај обврските, сакајќи да бидат дел од молитвата, заедно со своите дојдоа денес. Со искрени емоции и љубов покажавме дека сме заедно во верата, заедно со нашите ученици и заедно за Македонија.

Протојереј ставрофор
Кирко Велински

За напредок во учењето

Присутните ги поздрави и Зо-рица Велиновска, членка и претставничка на Македонците во Република Хрватска во Советот за националните малцинства на Хрват-

Урна полна ветувања

Романот чија приказна се случува во две времиња изобилува со партнерска и семејна љубов, страст и разочарување

Во јули 2024 година излезе од печат нова книга – „Урна полна ветувања“ од Габриела Давидовска Баниќ. Тоа е 48. книга по ред во издаваштво на Заедницата на Македонците во Република Хрватска. Книгата е отпечатена со финансиска поддршка на Советот за националните малцинства на Република Хрватска.

Авторката Габриела Давидовска Баниќ е родена во 1977 година во Куманово. Во 2012 година, заради семејни причини, се преселува во Ровињ. За време на пандемијата

останува без работа, а тоа го гледа како прилика за остварување на долгогодишната желба да напише роман. За кусо време издава пет романи на четири јазици – македонски, хрватски, италијански и англиски. Во романите таа максимално се обидува да пишува за македонската култура и традиција, на чие зачувување во последните години работи и како активен член на Македонското културно друштво на Истарската жупанија „Св. Кирил и Методиј“ во Пула.

„Урна полна ветувања“ со под-

наслов „И кога заминуваат, некои луѓе засекогаш остануваат“, е шести издаден роман на авторката, напишан на македонски јазик, со љубовна содржина, но и семејна драма. Градот во кој се одвива дејството е измислен, а наводно се наоѓа во најубавиот регион на Италија, Тоскана.

Нежна приказна

Главниот лик Ангела е музичарка почитувана и од страна на студентите, но и од колегите. Опкружена со луѓе, таа живее мирен и повлечен живот на кој одамна самата себе си се осудила.

По завршувањето на престижен фестивал, од неа интервју бара новинар „на лош глас“. Користејќи ја својата мудрост, но потпомогнат и од случајноста, новинарот успева да допре до музичарката како што одамна никој не успеал. Таа, пак, си задава мисија да го скроти овој човек. Тогаш кога се чини дека се наоѓаат на половина пат, неговиот живот ненадејно завршува. Надлежните го затвораат случајот, а Ангела до својата смрт тврди дека биле неспособни да ја докажат вистината.

Романот чија приказна се случува во две времиња изобилува со партнерска и семејна љубов, страст и разочарување. Никогаш непреболена болка, една дама претвора во налудничавата жена, која не се одвојува од урната полна со пепелта на никогаш непрежалениот човек.

„Габриела Давидовска Баниќ, со својот посебен и својствен стил на неверојатен раскажувач, уште еднаш нè проведува низ една нежна приказна. Задоволство ми е што можам да дадам осврт на уште едно дело на авторката, чија храбра животна приказна ја слушнав при нашата средба во преубавиот Ровињ – Република Хрватска, а која воедно ме воодушеви“, вели рецензентката на романот, Алис Мариќ.

Елизабета Петровска

БЕЗЛИЧНИ РЕЧЕНИЦИ

(2. дел)

Аа повториме: Безличните реченици се разликуваат од сите други по тоа што прирокот во нив не отвора место за подмет. Во овие реченици имаме прирок, зашто без него не би зборувале за реченица, значи имаме глаголска форма со која се изнесува некое дејство, некој процес, но не се кажува кој ги врши. Прирокот во безличните реченици може да се јави со некои други членови, но никогаш со подмет. Безличните реченици можеме да ги поделиме на две групи: безлични реченици со глаголски и безлични реченици со глаголско-именски прирок. И во едниот и во другиот вид, глаголот се јавува во форма за трето лице

еднина, среден род. Оваа форма не бара вршител во трето лице и затоа се вика немотивирано трето лице.

Б. Во рамките на **безличните реченици со глаголско-именски прирок** разликуваме:

а. безлични реченици со замена како именски дел на прирокот: – **Што ти е? – Ништо не ми е! – Нешто ми е!** (Сл. Јаневски);

б. безлични реченици со именки како именски дел на прирокот: – **Беше ноќ, ноќ. – Утро беше, утро, утро.** (О. Николова) – **Гревота е.** (П. М.

Андреевски) – **Страв му е.** (разговорно);

в. безлични реченици со глаголска придавка како именски дел на прирокот: – **Така му било пишано.** (Г. Тодоровски) – **Сега е сосема разденто.** (Вл. Костов) – **Кажано е еднаш.** (П. М. Андреевски) – **Дојдено ми е до нос.** (разговорно);

г. Кога зборувавме за глаголско-именскиот прирок, кажавме дека со глаголот-врска може да се јави и прилог. Вакви примери среќаваме и кај безличните реченици: – **Требало така да биде и ете така ти било.** (Г. Тодоровски) – **Не е фер!** (разговорно).

Лидија Георгиева
Постојан судски
преведувач од
македонски на
хрватски јазик
и обратно
(Според „Македонски
јазик“, Просветно дело
АД, Скопје, 2001)

TRANSLATION AGENCY
beyond language barriers...

Bekos
Zagreb, Croatia

I am writing to inform
you that

e-pošta: bekos@bekos.hr • Siget 18c/6. kat • Tel. 01 6525 750/Mob. 091 572 33 88 •

PREVODITELJI I SUDSKI TUMAČI ZA MAKEDONSKI, BUGARSKI, UKRAJINSKI, ENGLESKI, NJEMAČKI, SLOVENSKI, TALIJANSKI, FRANCUSKI I OSTALE JEZIKE

Stručni i kvalitetni prijevodi s područja prava, gospodarstva, medicine, farmacije, religije, arhitekture, građevine, strojarstva.

OBRATITE NAM SE S POVJERENJEM!

„Допирот на убавината“ ги допре Струшките вечери на поезијата

Струшките вечери на поезијата претставуваат еден од најзначајните меѓународни поетски фестивали во светот, кој веќе повеќе од шест децении го слави поетскиот збор и неговата универзална моќ.

Оваа година, од 22 до 26 август во Струга со бројни настани беше одбележано 63. издание на овој уникатен поетски собир. Струшки-

те вечери на поезијата не се само литературна манифестација, туку простор за интер-културен дијалог, инспирација и заедништво. Градот Струга, со своите природни убавини и духовни преданија, повторно беше средиште на светската поезија, повикувајќи не само поети, туку и сите љубители на уметноста да ги почувствуваат пулсот на зборот и моќта

на стихот.

Годинашен лауреат на „Златниот венец“ е францускиот поет и драматург Жан Пјер Симеон, истакнат поет чиј глас е препознатлив на глобално ниво и чија поезија остава длабока трага кај сите генерации читатели. Останатите високи фестивалски признанија „Браќа Миладиновци“, „Мостови на Струга“ и „Млада Струга“ беа врачени на манифестацијата „Мостови“ на македонската поетеса и книжевен теоретичар Катица Кулавакова, на германската писателка Катрин Пиц и на младата поетеса Филипа Попова.

Годинашната манифестација беше одржана под мотото „Допир на убавината“, а песната „Г’га за југ“ на Константин Миладинов, првпат годинава беше прочитана од слепо лице со помош на Брајово писмо, во чест на годинашното мото на фестивалот со кое се оддава почит на иновацијата на Брајовото писмо.

М. Г.

*Prijevod osobne,
poslovne,
pravne i
medicinske
dokumentacije s
ovjerom
sudskog tumača
za građane i
tvrtke.
Prijevod
stručnih
tekstova.*

ZAUM PRIJEVODI

engleski njemački arapski
ukrajinski slovački
makedonski slovenski
srpski bosanski

Maksimirska 40, 10000 Zagreb
M: 095/5969-047 T: 01/7789-311
E: zaum.prijevodi@gmail.com
www.zaum-prijevodi.hr

Вкусовите

НА МАКЕДОНИЈА

Проја со спанаќ и сирење

Потребно е: 6 јајца, 15 големи лажици пченкарно и 15 пченично брашно, 150 мл масло, 300 мл јогурт, 2 дл кисела павлака, 3 дл кисела вода, 300 г млад спанаќ добро измиен, ситно исечкан и убаво исцеден, 25 ситно исечкани црни маслинки, 100 г маринирани и исечени шампињони, 450 г издробено сирење, сол, сусам, семки од сончоглед, тиква и/или ленено семе по желба и маргарин за премачкување на плехот од шпоретот.

Подготовка: Во подлабок сад рачно се матат јајцата со солта. Со постојано матење се додаваат маслото, јогуртот, павлаката, киселата вода и брашното. Потоа продолжува да се меша со дрвена лажица па се додаваат маслинките, шампињоните, сирењето, семките и спанаќот. Смесата се изедначува, се прелива во подмачкан плех, одозгора се оросува со сусам и се пече на 200 степени 30 минути, па уште 15 минути на 180 степени. Кога ќе се олади, се сече на коцки и се служи за појадок или вечера.

Вариво од леќа со чадено месо

Потребно е: 450 г зелена леќа, 350 г чадено месо сечкано на парчиња, 1 главица кромид, 2-3 чешниња лук, 3-4 моркови ситно исечкани, масло, сол, триена сол и сушено нане; за запрашка: 3 лажици масло и по 1 лажица брашно и црвен пипер.

Подготовка: Леќата се става да омекне во студена вода 1 час. Во тенџере со малку масло се запражуваат кромидот и морковот, па се додава исцедената леќа и сè добро се меша. Потоа се додава 1,5 л студена вода и се вари 15 минути, па се додаваат чаденото месо и лукот и се посолува. Со повремено мешање се вари до 1,5 час, односно додека леќата не омекне. Пред крај се додава сушеното нане и со постојано мешање леќата се прелива со однапред подготвената запрашка. На крај по вкус се додава сол и триена сол.

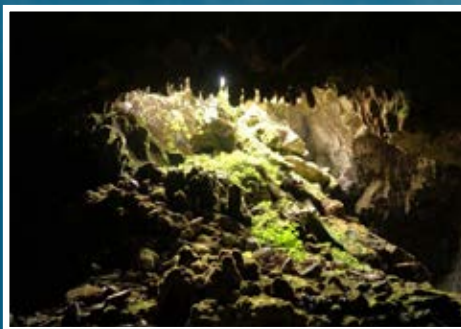
Кокосови коцки

Потребно е: за пандишпан: 6 јајца, 6 лажици шеќер, 1 ванилин шеќер, 12 лажици брашно, 1 прашок за печиво, 150 г сечкани ореви, 1 дл млеко, 1 дл масло и 2 лажици какао; за фил: 0,5 л млеко, 7 лажици шеќер, 3 лажици брашно, 100 г кокос и 1 ванилин шеќер; за прелив: 150 г чоколадо за готвење и 30-40 мл млеко.

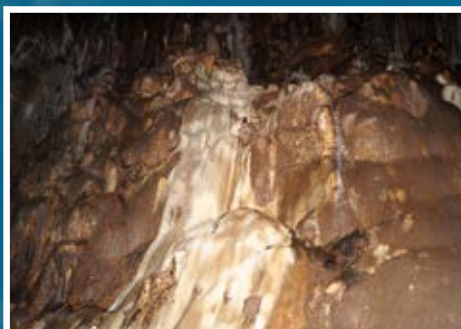
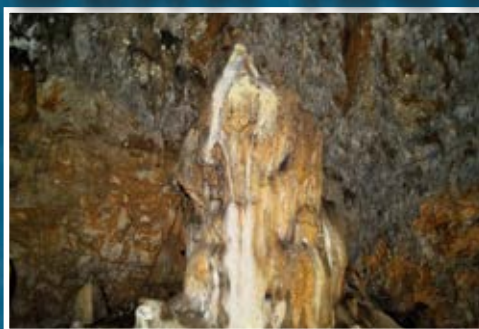
Подготовка: Најнапред за филот на тивок оган се загрева млекото со шеќерот до пред зовривање, па со постојано мешање се додаваат брашното и кокосот, и смесата се меша додека се згусне. Додека филот се лади, за пандишпанот се матат со миксер јајцата со шеќерот и ванилиниот шеќер, па со постојано матење се додаваат млекото, маслото, брашното, прашокот за печиво и оревите. Половина од смесата се става во подмачкана тава и се пече на 200 степени 10 минути. Во останатата смеса се додава какаото. На потпечениот дел се става филот, па над него вториот дел од смесата. Продолжува да се пече на 180 степени 30 минути. На изладениот колач се става претходно подготвен топол чоколаден прелив. Се лади во фрижидер и се сече на коцки.

Е. П.

ВЕЛИЧЕСТВЕНАТА БОЗГУНОВА ПЕШТЕРА

Пештерите претставуваат безвременска природна убавина скриена под земјата. Една легенда вели дека некогаш одамна земјата почнала да плаче. Дали од жал или од радост, не се знае. Од нејзините солзи се создавале пештерите. А во Македонија има многу пештери – мали и големи, истражени и таинствени, убави, богати, достапни и скриени... На 30-тина километри југозападно од Скопје, на источната падина на Сува Планина (која е од варовник и со изразит карстен рељеф, па изобилува со дупки, вртачи, јами и пештери), во близината на селото Патишка Река се скрила убавата Бозгунова Пештера.

Пештерата е голема и доста интересна со повеќе видови украси. Позната е и како Шпела Бозгуни. Сместена е веднаш над патот пред самиот почеток на селото. Патеката во должина од околу 1,5 км започнува од викендиките пред влезот на Патишка Река и за само 30-40 минути се

стигнува до големата и величествена Бозгунова Пештера. Отворот на пештерата се наоѓа на надморска височина од 1150 м. Таа е прва пештера на просторот помеѓу кањонот Матка и долината на Маркова Река, чии истражувања се објавени во научната и стручна литература уште во 1928 година.

Влезниот дел на пештерата е голем и широк е околу 9,5 м. Првата сала е широка 13 м и долга 25 м, а подот е покриен со глина, разурнати карпи и напласти. Потоа, преку еден отсек од 3 м, се влегува во главната сала на пештерата, која е широка до 25 м и долга 37 м. По страните има прекрасни напласти и завеси со жолтеникава боја. Во средината има разурнати блокови од кои повеќето се покриени со корка од бигор. Блоките личат како една купа која е висока 19 м. На самиот врв има еден сталактит со облик на човек. Во долниот дел на купата, наслагите образнуваат разни животински ликови како на

лав, волк и други. Од овој дел преку еден канал долг 12 м се навлегува во третата сала која е широка 10 м и долга 20 м. Таванот и ѕидовите се доста напукнати. Поради големината на пештерата, која според првите истражувања е со вкупна должина од 82 м, во неа живеат лилјаци и поголеми птици како бувови и соколи.

Зборот „бозгун“ доаѓа од турскиот јазик со значење на пораз, пропаст, уништување, смрт. За Бозгуновата Пештера постои легенда која вели дека за време на турското отоманско освојување, сето население од Патишка Река се скрilo во пештерата за да се засолни од турскиот аскер. Кога поминувала турската војска едно магаре пред пештерата почнало да реве. Тоа непријателот го забележал и дошле пред пештерата и кога ги виделе бегалците внатре, сите ги убиле. По овој настан од минатото пештерата го добила името.

Елизабета Петровска